

Talousarvio 2022 ja taloussuunnitelma 2022–2024

Vesilahden kunta

Kunnanhallitus 1.11.2021

Kunnanvaltuusto xx.xx.2021

SISÄLLYSLUETTELO

1	KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	3
2	VESILAHDEN KUNNAN TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA STRATEGIA	4
2.1	Kunnan toimintaympäristö	4
2.2	Väestö ja työllisyys	4
2.3	Kunnan strategia	5
3	TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT	7
3.1	Periaatteet lainsäädännössä	7
3.2	Talousarvion rakenne	7
3.3	Taloudellinen tilanne ja kehitysnäkymät	8
3.3.1	Yleinen taloudellinen tilanne	8
3.3.2	Kuntatalouden tila syksyllä 2021	9
3.3.3	Kuntatalous vuonna 2022 ja suunnitelmavuosina	10
3.4	Vesilahden kunnan taloudellinen tilanne	11
3.4.1	Kunnan talouden yleiskuva	11
3.4.2	Vuoden 2022 talousarvio ja kunnan talouden tasapainottaminen	12
4	TULOSLASKELMA 2022–2024	13
4.1	Talousarvio 2022 ja taloussuunnitelma 2022 - 2024	13
4.2	Sitovuus	16
5	KÄYTTÖTALOUSOSA VUOSILLE 2022–2024	17
5.1	TARKASTUSLAUTAKUNTA	17
5.1.1	Tarkastuslautakunta	17
5.2	KUNNANHALLITUS	18
5.2.1	Hallintopalvelut	18
5.2.2	Sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut	23
5.3	SIVISTYSLAUTAKUNTA	29
5.3.1	Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut	29
5.3.2	Vapaa-ajan palvelut	32
5.4	TEKNINEN LAUTAKUNTA	34
5.4.1	Tekniset palvelut	34
5.5	RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	37
5.5.1	Rakennusvalvonta, yksityistiet ja ympäristönsuojelu	37

6 INVESTOINTIOSA	40
6.1 Investointisuunnitelma	40
6.2 Investointien sitovuustasot	42
6.3 Investointien perustelut	42
6 RAHOITUSLASKELMA	44
7 TALOUSARVION TULOSLASKELMA	45
8 TALOUSARVION YHDISTELMÄ	46

Kansikuvat: Palvelukeskusalue, arkkitehti Pasi Vierimaa, Sweco Ympäristö Oy

1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Vuoden 2022 talousarvion laadintaa tehdään taloudellisesti ristiriitaisessa tilanteessa. Koronapandemian vuoksi määräaikaisesti vuosille 2020 ja 2021 myönnetyt korotetut valtionosuudet päättyvät ennakkotietojen mukaisesti tähän vuoteen. Samaan aikaan Suomen talous on ollut vahvassa nousussa ja talouskehitys on hyvän työllisyyskehityksen kautta näkynyt myös Vesilahden verotulojen kehityksessä. Verotulojen ja valtionosuuksien yhteenlaskettu nousu vuodelle 2022 on kuitenkin vain 0,78 prosenttia, mikä alittaa noin prosentilla inflaatioennusteet ja noin 1,5 prosentilla ennusteet palkkojen kehityksestä. Lisäksi oman haasteensa taloudensuunnitteluun tuo, kun sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueille 1.1.2023. Ennakkotietojen mukaan vuoden 2021 tilinpäätöksessä kunta n. 200 000 euroa ylijäämäisen tuloksen.

Talousarvion 2022 mukaan sen sijaan teemme kaikkina seurantavuosina alijäämää. Tämä ei ole millään tavalla hyväksyttävä tai kestävä tilanne. Vuoden 2023 talousarviossa kunnalla tulee olla vielä selkeämmät esitykset siitä, miten taloutta aiotaan tasapainottaa. Tämän johdosta toiminnallisiin tavoitteisiin on kirjattu tehtäväksi talouden tasapaino-ohjelman laatiminen. Tämä ei tarkoita ainoastaan kulupuolen perkaamista, vaan täytyy muistaa että Vesilahden kehittämisessä on hyvä vauhti päällä ja tulojen lisääminen maankäytön ja kaavoituksen kautta on myöskin erittäin tärkeää.

Tänä vuonna tuloveroprosentti päätetään kerralla kahdeksi vuodeksi eteenpäin soite-uudistuksen takia. Verojen korottaminen ei ole tällä hetkellä Vesilahdessa oikea keino tasapainottaa taloutta. Meidän tulee sen sijaan edelleen jatkaa toiminnan tuottavuuden parantamista. Jos tuottavuuden parantamisessa ja tulojen lisäyksessä ei onnistuta, on verokeskustelu nostettava vuonna 2024 uudestaan pöydälle. Tulojen lisäämiseksi kunta on tekemässä suurimmat investointinsa pitkään aikaan. Näistä mahdollistetaan uusien asuin- ja yritysalueiden rakentaminen ja osalla taas luodaan perusedellytyksiä yritysten sijoittua ja toimia Vesilahdessa.

Tässä meidän pitäisi onnistua: **1)** Toimintakulujen kasvu pitää saada taitettua. **2)** Samalla kaavoitamme ja rakennamme lyhyelle 2-7 vuoden aikavälille uusia asuin- ja yritysalueita. **3)** Tämän taustalla kuitenkin pitää tehdä pitkäaikaista 5-10 vuoden suunnittelua. Kunta onkin aloittamassa kuntastrategiatyön ja kirkonkylän yleiskaavan päivistyksen. Uudella yleiskaavalla pitää pystyä vastaamaan tulevaisuuden asiakastarpeisiin niin asukas-, kuin yrityspuolella. Asiakasymmärrys on avainsana. Asukkaiden tarpeita (kiertotalous, omavaraisuus, kierrätys, älykkäät ratkaisut) tulee huomioida aikaisempaa tarkemmin ja ennakoiden ja samalla tulee kyetä vastaamaan myös niihin yrittäjien tarpeisiin, joita kunnassa ja Pirkanmaan seudulla on. Kunnan tulee rakentaa yritysalueista aikaisempaa laajempia kokonaisuuksia ja varmentaa, että niille on mahdollista nykyaikaiset tarpeet huomioon ottava rakentaminen sekä ekosysteemien luominen eri toimintojen (mm. asuminen) välille. **4)** Samalla varmistetaan hyvinvointipalveluiden erinomainen laatu sekä elinympäristön viihtyisyys.

Haluan kiittää henkilöstöä jälleen hienosta työvuodesta. Kaikkien uudistamishankkeiden keskellä tilanteet varmasti välillä tuntuvat hieman kaoottisilta ja viestinnässä on edelleen petrattavaa, mutta henkilöstö suoriutuu silti vuodesta toiseen tehtävistään loistavasti. Lisäksi haluan jo nyt kiittää uutta valtuustoa todella hyvästä valtuustokauden aloituksesta. Tunnen, että nyt sekä luottamushenkilöille, että viranhaltijoille on tullut tervetullut olo tekemään tehtäviään. Molemminpuolinen arvostus ja luottamus ovat avainasemassa yhteistyön sujumiselle. Luottamus syntyy, kun toiminta on rehellistä, hyväntahtoista ja kyvykästä. Uskon, että valtuustokaudesta tulee tässäkin suhteessa hedelmällinen.

Tuomas, kunnanjohtaja

2 VESILAHDEN KUNNAN TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA STRATEGIA

2.1 Kunnan toimintaympäristö

Vesilahti sijaitsee Pyhäjärven etelä- ja kaakkoisrannalla Pirkanmaan maakunnassa ja kuuluu Tampereen seutukuntaan. Tampereen ja Vesilahden välinen etäisyys linnuntietä mitattuna on 23 kilometriä, autolla matkaa on noin 25 minuuttia. Vesilahden naapurikuntia ovat Akaa, Lempäälä, Nokia, Pirkkala, Sastamala ja Urjala. Vesilahden kunta on perustettu vuonna 1869, mutta asutusta Vesilahdella on ollut jo tuhansia vuosia. Vesilahden pinta-ala on 354 km², josta vettä on peräti 52 km². Rantaviivaa on yhteensä 250 kilometriä. Vesilahden nimikkoeläin on valkohäntäpeura (valkohäntäkauris), joka tuotiin Suomeen ja Laukon kartanon maille vuonna 1934. Nimikkolintu on kurki, joka näkyy myös kunnan vaakunassa. Kurki kuvaa Laukon kartanoa lähes 400 vuotta hallinnutta Kurki-sukua.

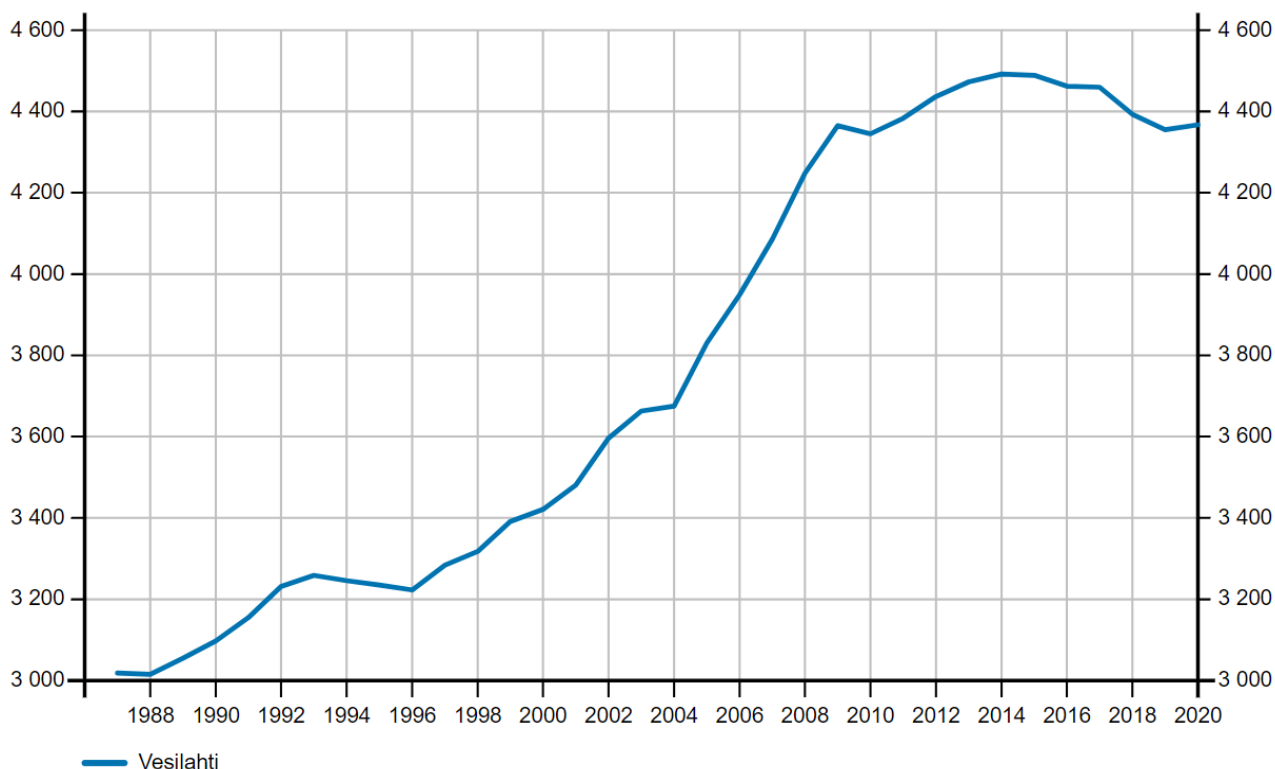
Vesilahden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut järjestää Pirkkalan kunta, joka on yhteistoiminta-alueen vastuukunta. Yhteistoiminta-alue aloitti toimintansa 1. tammikuuta 2013 ja se järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut alueen yhteensä noin 22 000 asukkaalle. Vesilahden alueella ympäristöterveydenhuollon viranomaisvalvonnasta, ohjauksesta ja neuvonnasta sekä eläinlääkintähuollosta, eläinsuojelusta ja eläintautien vastustamisesta huolehtii Pirkkalan ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö Pirteva. Maaseutuelinkeinoviranomaistehtävät hoidetaan Lempäälässä. Lomituspalvelut siirtyivät vuoden 2021 alusta Sastamalan kaupungin hoidettavaksi. Vesilahden kunta järjestää ympäristövalvonnan tehtävät vuodesta 2022 alkaen itse. Pelastustoimen järjestämisestä kunnan alueella vastaa Pirkanmaan pelastuslaitos.

2.2 Väestö ja työllisyys

Vuoden 2020 lopussa väkiluku oli 4 367. Tilastokeskuksen väestöennuste on jäänyt auttamattomasti Vesilahden kunnan osalta ajasta jälkeen, eikä sitä voi käyttää kunnan tulevaa väkilukua ennustettaessa. Talousarviota laadittaessa kunnan väkiluku on 4426. Vesilahden kunta on asettanut tavoitteeksi, että kunnan väkiluku kasvaa n. 1% eli n. 40 asukkaalla vuodessa. Mikäli tavoite toteutuu, kehittyä kunnan asukasluku seuraavasti:

Vuosi	Asukkaita
2021	4430
2022	4470
2023	4510
2024	4550
2025	4590
2026	4630
2027	4670
2028	4710
2029	4750
2030	4790

Väkiluku 1987-2020

Kuvio: Kunnan väkiluku 1987-2020, lähde: Tilastokeskus

Syyskuuta 2021 koskevan työllisyyskatsauksen mukaan työllisyystilanne valtakunnallisesti on merkittävästi parempi kuin edellisenä vuotena. Työttömiä työnhakijoita on 50 500 vähemmän kuin vuotta aiemmin ja koko-aikaisesti lomautettuja 35 700 työntekijää vähemmän. Uusia avoimia työpaikkoja on 38 500 enemmän kuin edellisvuona. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,1 prosenttia, joka on 1,9 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna samaan aikaan.

Pirkanmaalla työttömien työnhakijoiden määrä oli syyskuussa 2021 22 987 henkilöä, laskua vuositason 7 151 henkilöä, eli alenema 23,7 %. Lomautettujen määrä oli 1 569 henkilöä, laskua syyskuusta 2020 yli 3 700 henkilöä, alenema 70,3 %. Vesilahden työttömyysprosentti oli syyskuussa 2021 5,9 prosenttia, joka on Pirkanmaan alhaisin lukema.

2.3 Kunnan strategia

Vuonna 2022 kunta toteuttaa niitä strategisia toimenpiteitä, jotka on kirjattu talousarvion käyttötalousosan toiminnallisten tavoitteiden alle. Kunnanvaltuusto on syksyllä 2021 aloittamassa uuden strategian tekemisen siten, että se valmistuisi keväällä 2022 ja tulisi voimaan 1.1.2023. Samalla vuoden 2023 talousarvio tehtäisiin siis uuden kuntastrategian pohjalta.

KIIREETTÖMÄN LÄSNÄOLON KUNTA

"Vesilahti – 25h vuorokaudessa"

"Helpompi hengittää"

Strategia-asiakirja on tarkoitus päivittää joka vuosi talousarviosta päättämisen yhteydessä. Tällöin määritetään tarpeen mukaan uudet toimenpiteet ja mittarit. Strategian seuranta ja arviointi järjestetään vuosittain tilinpäätöisasiakirjassa.

3 TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT

3.1 Periaatteet lainsäädännössä

Kuntalain (410/2015) 13 luvun 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään sekä kunnalle että kuntakonsernille toiminnan ja talouden tavoitteet siten, että talousarvio ja -suunnitelma toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa valtuusto hyväksyy kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona kateetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvio ja taloussuunnitelma sitovat toimielimiä ja henkilöstöä ja ovat samalla näiden ohjauksen ja valvonnan välineitä. Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

Kuntalain talousarvio- ja suunnitelmasäännösten tarkoituksena on varmistaa kunnan tehtävien ja talouden oleminen kestäväällä pohjalla ja tasapainossa. Talouden suunnittelun lähtökohtana ovat strategiassa kunnan toiminnalle asetetut pitkän aikavälin tavoitteet, ennakoitujen talouden kehitysnäkymät, arvioitu väestön ja elinkeinojen kehitys sekä toimintaympäristön muutokset. Talousarviossa esitetään tavoitteiden toteutumisen edellyttämät toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat.

Talousarvio tulisi laatia siten, että se ohjaa ja kannustaa kuntaa tulokselliseen toimintatapaan. Tuloksellisuus muodostuu seuraavista osatekijöistä: taloudellinen tuottavuus ja tehokkuus, palvelun laatu ja vaikuttavuus sekä työelämän laatu.

3.2 Talousarvion rakenne

Talousarviossa tulee olla *käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa* sekä *investointi- ja rahoitusosa*.

Käyttötalousosassa määrärahat ja tuloarviot sidotaan tavoitteisiin. Valtuusto osoittaa toimielimelle määrärahan ja asettaa mahdollisen tuloarvion määrätyn tehtävän hoitamiseksi siten, että tehtävälle asetetut tavoitteet toteutuvat. Vesilahden kunnassa on kahdeksan valtuustoon nähden sitovaa vastuualuetta: tarkastuslautakunta, hallintopalvelut, sosiaali- ja terveyspalvelut, opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut, vapaa-ajan palvelut, tekniset palvelut, vesi- ja viemärilaitos sekä rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu.

Tuloslaskelmaosa on kunnan kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulo-rahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tuloslaskelmaosaan yhdistellään tehtävien toimintatulot ja toimintamenot. Tuloslaskelmaosassa budjetoidaan valtuustoon nähden sitovat tulosvaikutteiset tuloarviot ja määrärahat, joita ei ole budjetoitu tehtäväkohtaisissa käyttötalousosissa ja tulosbudjeteissa. Tuloslaskelmaosan sitovia eräitä ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot, satunnaiset erät ja tilin-

päätössiirrot. Mainittujen erien sitovuuteen sovelletaan samoja perusteita kuin käyttötalouden osan ja investointiosan tuloarvioissa ja määrärahoissa. Tuloarvioiden alittuminen ja määrärahan ylittyminen on käsiteltävä talousarviomuutoksena valtuustossa.

Rahoituslaskelma osoittaa, miten talousarvio vaikuttaa kunnan maksuvalmiuteen. Rahoitusosa on jaettu kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa kuvataan toiminnan ja investointien rahavirtaa. Siitä nähdään, miten vuosikate ja muu tulo-rahoitus riittävät investointien kattamiseen. Toisessa osassa arvioidaan rahoituksen rahavirta. Talousarviota laadittaessa tärkeitä eriä ovat antolainauksen ja lainakannan muutokset sekä kassavarojen muutokset.

Investointiosassa esitetään investointeja koskevat tavoitteet, hankkeiden kustannusarviot ja niiden jaksottuminen investointimenoina suunnitteluvuosille sekä investointiin saatavat rahoitusosuudet ja muut tulot.

3.3 Taloudellinen tilanne ja kehitysnäkymät

3.3.1 Yleinen taloudellinen tilanne

Vuonna 2020 valtiovarainministeriö ennusti, että kuluttajien luottamus ja talouden toimintakyky pysyvät heikkona siihen saakka, kun viruksen aiheuttamaan sairauteen on löydetty tehokas hoito tai rokote. Ennuste on kohtuullisen hyvin toteutunut, koska valtiovarainministeriön syksyn 2021 taloudellisen katsauksen¹ mukaan Suomen talous toipuu koronan aiheuttamasta iskusta nopeasti loppuvuoden 2021 ja alkuvuoden 2022 aikana.

Bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 3,3 prosenttia vuonna 2021. Talouden toipuminen covid-19-pandemiasta on ollut nopeaa kuluvan vuoden keväästä alkaen. Varsinkin työllisyys on kohentunut nopeasti. Talouden elpyminen jatkuu syksyllä varsinkin niillä toimialoilla, joita rajoitukset vielä tällä hetkellä koskevat. Sen seurauksena talouskasvu pysyy edelleen vahvana loppuvuonna ja jatkuu v. 2022. BKT:n arvioidaan kasvavan 2,9 prosenttia vuonna 2022 ja 1,4 prosenttia vuonna 2023. Toipuminen jää kuitenkin valtiovarainministeriön ennusteen mukaisesti nopeaksi kasvupyrähdykseksi, jonka jälkeen ikääntyvän Suomen talouskasvu jää 1 – 1,5 prosentin haarukkaan.

Maailmantalous on elpynyt koronaviruspandemian varjossa nopeasti. Lähiaikojen talousnäkyviä ennakoivat indikaattorit ovat hieman laskeneet, mutta edelleen korkealla kehittyneissä maissa. Maailmantalous kasvaa ennusteiden mukaisesti 6,1 prosenttia vuonna 2021 ja 4,7 prosenttia vuonna 2022. Suurista markkinoista Yhdysvaltojen talouden ennustetaan kasvavan vuonna 2022 3,5 prosenttia, Kiinan 6,2 prosenttia ja EU:n 4,7 prosenttia, Venäjän 2,1 ja Japanin 1,2 prosenttia.

Työllisyyden kasvu on vuoden ensimmäisellä puoliskolla nopeutunut merkittävästi. Työllisten määrä oli kesäkuussa runsaat 50 000 suurempi kuin viime vuoden lopussa. Työttömiä oli alkuvuonna Tilastokeskuksen mukaan 12,4 % enemmän kuin vuosi sitten. Kesällä työttömien trendi ei ole kuitenkaan enää kasvanut ja työllisyyden jatkuva kasvu alkaa vähitellen supistaa myös työttömien määrää.

Yksityisten investointien keskimääräinen kasvuvauhti on ennustejaksolla 3,5 prosenttia ja niiden suhde BKT:hen nousee lähes 20 prosenttiin v. 2023. Kone- ja laiteinvestoinneissa tapahtuu merkittävää toipumista maailmantalouden parempien kasvunäkymien johdosta. Suomalaisen teollisuuden investointinäkymät ovat hyvät.

EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä (RRF) saatava rahoitus vauhdittaa yksityisiä investointeja vuosina 2021–2023. Asuntoinvestoinnit kääntyvät pieneen laskuun v. 2022 asuntoaloitusten pysyessä kuitenkin suhteellisen korkealla tasolla. Kohti vuotta 2023 asuntoaloitusten määrä palaa lähemmäs pitkän aikavälin keskiarvoa ja asuinrakennusinvestointien muutos jää negatiiviseksi v. 2023. Matala korkotasoa pitää yllä asuntolainojen ja asuintalorakentamisen kysyntää.

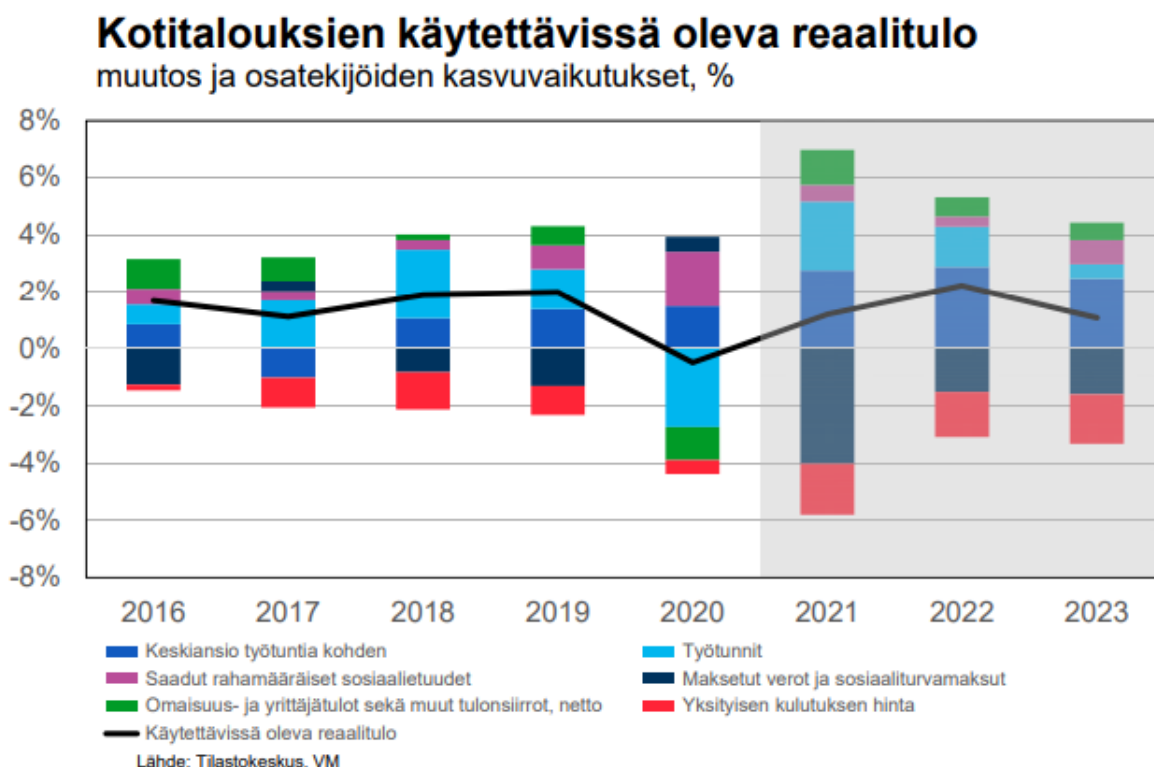
---

¹ Valtiovarainministeriö: Taloudellinen katsaus syksy 2021. [Taloudellinen katsaus, syksy 2021 \(valtioneuvosto.fi\)](https://www.valtioneuvosto.fi)

Vuonna 2022 yksityisen kulutuksen kasvu kiihtyy ja kulutus ylittää covid-19-epidemiaa edeltäneen tason. Säästämisasteen ennustetaan laskevan nopeasti lähivuosina valtaosan säästöistä purkautuessa kulutukseen. Säästämisaste pysyy kuitenkin koko ennusteperiodin ajan positiivisena, kulutuksen jäädessä käytettävissä olevia tuloja vähäisemmäksi.

Tuonnin kasvu jatkuu kotimaiseen kulutuksen ja investointien kasvun vetämänä, nopeimman kasvun ajoittuessa vuosiin 2021 ja 2022. Myös tuotannon volyymin suotuisa kehitys ja viennin vahva kasvu ylläpitävät tuontia.

Kotitalouksien käytettävissä olevaa reaalitytuloa ovat tänä vuonna kasvattaneet erityisesti tehdyt työtunnit ja työtuntien keskiansio. Ensi vuonna sama kasvu jatkuu hieman loivempaan.

Kuva 1 Kotitalouksien käytettävissä oleva reaalitytulo. Lähde VM: taloudellinen katsaus syyskuu 2021 s. 35.

3.3.2 Kuntatalouden tila syyskuulla 2021

Viimeiset kaksi vuotta ovat olleet kuntataloudessa erittäin poikkeukselliset. Vuoden 2019 ennätyskellisen heikosta tilanteesta kuntatalous päätyi talousluvuilla mitattuna vuonna 2020 varsin hyvään tilanteeseen. Viime vuoden hyvään tulokseen vaikutti erityisesti valtion kunnille osoittama tuki. Tuki ylitti vuodelle 2020 kohdistuneet koronasta aiheutuneet kustannukset kuntataloudelle. Kevään 2020 ennusteisiin nähden talouden toipuminen koronapandemiasta tapahtui nopeammin jo vuoden 2020 aikana.

Koronatilanne vaikuttaa kuntien toimintaan ja talouteen vielä tänä vuonna, ja myös valtion tukitoimet jatkuvat, tosin merkittävästi viime vuotta pienempinä.

Vuoden 2020 kuntatalouden hyvät tulokset eivät ole poistaneet kuntatalouden rakenteellista epäsuhtaa. Väestön ikääntyminen ja alueellisesti eriytyvä väestönkehitys vaikuttavat kuntien taloudelliseen tilanteeseen.

Kuntatalouden tilanteesta ja investointipaineista kertoo se, että vuoden 2020 yhteenlaskettu vuosikate oli kaksinkertainen edellisvuoteen nähden, mutta sekin riitti vaivoin nettoinvestointien kattamiseen. Kuntien lainakanta kasvoi 1,5 miljardia euroa, jossa ainakin osittain on mukana kuntien rahoituksellista varautumista koronapandemian luovaan epävarmuuteen.

Kuntatalouden kokonaisuuteen vaikuttaa myös kuntayhtymien talous. Kuntayhtymien vuosikate vahvistui. Kuntayhtymien toimintatuottojen että -kulujen kasvu oli selvästi maltillisempaa kuin vuonna 2019. Myös kuntayhtymät saivat avustuksia koronaepidemiaan liittyen. Ilman esimerkiksi sairaanhoitopiirien noin 250 miljoonaa euron valtionavustuksia kuntayhtymien vuosikate olisi heikentynyt noin 210 miljoonaa eurolla edellisvuodesta.

Kuntayhtymien investoinnit ovat pysyneet jo usean vuoden korkealla tasolla. Kuntayhtymien nettoinvestoinnit olivat vuonna 2020 lähes 1,4 miljardia euroa. Investoinnit ovat kasvattaneet viime vuosina merkittävästi kuntayhtymien lainakantaa. Vuonna 2020 lainakanta kasvoi lähes 840 miljoonalla eurolla yhteensä noin 5,5 miljardiin euroon. Kuntayhtymien vuosikate kattoi vain noin 45 prosenttia nettoinvestoinneista.

Kuntakonsernien yhteenlaskettu vuosikate oli noin 6,9 mrd. euroa eli 1 253 euroa per asukas. Kasvua vuoteen 2019 oli noin 2,4 mrd. euroa. Vuosikate oli negatiivinen vain yhdellä konsernilla, kun vuonna 2019 negatiivisen vuosikateen konsernien lukumäärä oli 21. Kuntakonsernien lainakanta oli vuoden 2020 lopussa noin 41,2 mrd. euroa eli 7 481 euroa asukasta kohti. Lainakanta kasvoi 2,1 mrd. euroa eli 5,4 prosenttia vuodesta 2019. Lainakannan kasvu oli kuitenkin pienempää kuin vuonna 2019, jolloin kasvua oli noin 8,5 prosenttia.

3.3.3 Kuntatalous vuonna 2022 ja suunnitelmavuosina

Vuonna 2022 kuntatalouden tilanteessa palataan lähelle korona edeltävää tilannetta tulojen ja menojen osalta. Valtiovarainministeriön syksyn 2021 Kuntatalousohjelman² mukaisesti toimintamenojen kasvun arvioidaan hidastuvan 3,0 prosenttiin vuonna 2022, kun suurin osa koronaepidemian hoitoon vaadittavista lisäpanostuksista poistuu rokotekattavuuden parantuessa. On kuitenkin todennäköistä, että covid-19-kriisistä aiheutuu kuntataloudelle välittömiä kustannuksia jonkin verran myös ensi vuonna. Kriisin aikana on syntynyt lisäksi palveluvelkaa, jonka taloudellisia vaikutuksia ei voida vielä ennustaa.

Kunta-alan työ- ja virkaehtosopimukset ovat katkolla helmikuun lopussa 2022. Henkilöstökulut muodostavat kuntasektorin suurimman kuluerän, ja siksi kunta-alan palkkaratkaisuilla on suuri merkitys kuntatalouden kehitykseen. Valtiovarainministeriön kustannusennusteessa ansiokehityksen on oletettu mukailevan kansantalouden ansiokehitystä.

Hinnat ja kustannukset, %	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Yleinen ansiotaso, muutos	2,1	1,9	2,3	3,0	2,5	2,6	2,7
Kuntien ansiotaso, muutos	3,4	2,1	2,6	3,0	2,5	2,6	2,7
Kuluttajahinnat, muutos	1,0	0,3	1,8	1,6	1,7	1,8	1,9
Rakennuskustannusindeksi	1,0	0,1	3,4	2,4	2,2	2,3	2,4
Kotimarkkinoiden perushintaindeksi	1,0	-3,3	6,6	2,3	2,0	2,2	2,3
Peruspalvelujen hintaindeksi ¹⁾ , muutos	2,0	1,1	2,7	2,5	2,3	2,4	2,5

1) Peruspalvelujen hintaindeksi, jossa huomioitu lomarahojen palautuminen vuosina 2019 ja 2020

Kuva 2 VM kuntatalousohjelma, syksy 2021, s.82

² Valtiovarainministeriö, Kuntatalousohjelma vuodelle 2022, syksy 2021. [Kuntatalousohjelma vuodelle 2022. Syksy 2021 \(valtioneuvosto.fi\)](#)

Vaikka kuntatalouden toimintamenojen kasvuvauhdin arvioidaankin hieman hidastuvan vuonna 2022 kulu- vasta vuodesta, heikkenee kuntatalouden toimintakate voimakkaasti, sillä toimintamenojen kasvaessa toimintatulojen arvioidaan laskevan noin 5,5 prosenttia. Kuntien saamien verotulojen kasvu hidastuu 0,7 prosenttiin vuonna 2022. Kasvua hidastaa etenkin yhteisöverotulojen jako-osuuden määräaikaisen korotuksen päätyminen. Myös kiinteistöverotulot laskevat edellisvuodesta, sillä vuoden 2021 kiinteistöverotuloihin sisältyy kertaluonteisesti noin 200 milj. euroa vuoden 2020 verotulotilityksistä. Valtionosuudet sen sijaan kasvavat 6,1 prosenttia muun muassa hallitusohjelman mukaisten tehtävälajennusten, valtionosuuden tason korotuksen ja indeksitarkistusten vuoksi.

Kuntaliiton mukaan valtion talousarvioesitys sisältää kuitenkin ison valtionosuusleikkauksen, kun 564 miljoonan euron peruspalveluiden kustannustenjaon tarkistus jätetään tekemättä. Lisäksi ns. kiky-vähennys palautuu valtionosuusleikkauksiin ja sen vaikutus kuntatalouteen on 234 miljoonaa euroa. Valtionosuuksiin tehtävien lisäysten ja vähennysten yhteisvaikutus heikentää kuntataloutta n. 550 miljoonaa euroa ³.

Kuntatalousohjelman mukaisesti vuosina 2024–2025 kuntatalouden toimintamenot kasvavat keskimäärin 1,7 prosenttia vuodessa. Toimintamenojen kasvu keskipitkällä aikavälillä aiheutuu pääasiassa hintojen noususta. Kuntien kustannuskehitystä kuvaavan peruspalvelujen hintaindeksin muutos on keskimäärin 2,5 prosenttia vuodessa. Toimintatulot kasvavat vuosina 2024–2025 keskimäärin prosentin vuodessa. Verotulot laskevat 4,5 prosenttia vuonna 2024, mikä on seurausta siitä, että kuntien vuoden 2023 verotulokertymään vaikuttaa osin vielä aiempien verovuosien korkeammilla kunnallisveroprosenteilla maksuunpannut verot. Ilmiö näkyy myös yhteisöverojen puolella. Valtionosuudet kasvavat 3,9 prosenttia vuonna 2024 pääasiassa indeksitarkistusten vuoksi. Vuonna 2025 verotulot kasvavat 2,3 prosenttia ja valtionosuudet 3,0 prosenttia.

Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta on valtiovarainministeriön painelaskelman mukaan yli 700 miljoonaa euroa negatiivinen vuosina 2024–2025. Kuntatalouden tuottavuutta ja tehokkuutta parantavia toimenpiteitä tarvitaan myös sote-uudistuksen jälkeen.

3.4 Vesilahden kunnan taloudellinen tilanne

3.4.1 Kunnan talouden yleiskuva

Kuntataloudessa vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Vuosikate osoittaa sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää jäljelle käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Perusoletus on, että tulorahoitus on riittävä, jos vuosikate on vähintään pysyvien vastaavien poistojen suuruinen. Poistot kuvaavat keskimääräistä vuosittaista korvausinvestointitarvetta. Mikäli vuosikate kattaa poistot, kunnan ei keskimäärin tarvitse velkaantua, realisoida omaisuuttaan tai pitkäaikaisia sijoituksiaan pitääkseen palveluiden tuotantovälineet toimintakunnossa. Jos vuosikate jää negatiiviseksi, tulorahoitus ei riitä edes juokseviin menoihin. Kunnan vuosikate on vaihdellut merkittävästi edeltävinä vuosina. Vuosikate on riittänyt poistojen kattamiseen vuosina 2016 ja 2017 sekä 2019 ja 2020.

---

³ Kuntaliitto, pääekonomisti Minna Punakallion palsta 13.20.2021. [Valtion talousarvioesitys 2022 kasvattaa julkisia menoja | Kuntaliitto.fi](#)

	2020	2019	2018	2017	2016	2015
vuosikate	3 087 019	1 541 487	-137 617	1 968 226	2 846 578	491 424
asukkaat	4 367	4 355	4 396	4 460	4 462	4 489
vuosikate eur/asukas	707	354	-31	441	638	109
tilikauden tulos	1 565 322	-25 021	-1 670 113	366 353	1 300 182	-1 331 676
tilikauden yli-/alijäämä	1 604 444	14 101	-1 630 991	405 475	1 339 304	-1 292 554
taseen kum. yli- /alijäämä	2 273 796	669 352	655 251	2 286 242	1 880 767	541 463
ylijäämä eur/asukas	521	154	149	513	422	121

Taulukko 1 Vesilahden talouden yleistilanne

Kunnan taseen 31.12.2020 mukainen ylijäämä oli 2 273 769 euroa. Kunnan vuoden 2021 talousarviossa kulluvan vuoden alijäämäksi arvioitiin 1 086 767 euroa. Tilinpäätösennusteen mukaisesti vuoden 2021 talous toteutuu arvioitua paremmin ja tilikauden ylijäämäksi arvioidaan n. 200 000 euroa. Parantunut tulos johtuu ennakoitua paremmasta verotulojen kertymästä ja ennakotietojen mukainen sosiaali- ja terveydenhuollon maksuosuuksien ennakkomaksujen palautus.

Vesilahden kunnan lainojen määrä oli tilinpäätöksessä 2020 13,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2021 aikana Vesilahden kunta ei ole nostanut uutta lainaa, osittain johtuen investointien suunnitelmaa hitaammasta toteutumisesta ja osittain talousarviota paremmasta tulokertymästä.

3.4.2 Vuoden 2022 talousarvio ja kunnan talouden tasapainottaminen

Vesilahden kunnanhallitus antoi 13.9.2021 §173 talousarvion suunnitteluohjeen. Talousarvion suunnitteluohjeeseen kuuluvan talousarviokehityksen mukaisesti kunnan toimintakate vuodelle 2022 oli -26 028 632 euroa ja vuosikate 1 047 213 euroa. Talousarviokehityksen toimintakulujen ennakoinnissa oli huomioitu palkkojen ja henkilöstösivukulujen kehitys. Lisäksi kehityksessä oli huomioitu erikoissairaanhoidon maksuosuuksiin ennakoitu 2,7 prosentin kasvua. Muiden palveluiden ostoille, aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa tai avustuksissa ei kehityksessä ollut nostovaraa suunnitelmavuosille.

Vuoden 2022 talousarvio laaditaan eduskunnan hyväksymän hyvinvointialueuudistuksen lainsäädännön mukaisesti. Suunnitelmavuosille 2023 ja 2024 on huomioitu uudistuksen aiheuttamat muutokset valtionosuuksiin, verotuloihin ja kunnan menoihin.

Vuodelle 2022 esitettävät veroprosentit ovat seuraavat:

Tuloveroprosentti	22,00
Kiinteistöveroprosentit	
yleinen	1,25
vakituiset	0,55
muut asuinrakennukset	1,40
rakentamaton rakennuspaikka	2,00
yleishyödylliset yhteisöt	ei määrätty erikseen

Taulukko: tulo- ja kiinteistöveroprosentit vuodelle 2022

Kunnan ulkoisten toimintatuottojen määrä talousarviossa on 2,9 miljoonaa euroa. Toimintakulujen määrä on noin 29,7 miljoonaa euroa ja toimintakate on -26,8 miljoonaa euroa. Toimintakate on 0,8 miljoonaa euroa heikompi kuin talousarvion laadintaohjeessa annetussa talousarviokehityksessä. Talousarviovuoden menot kasvavat merkittävästi enemmän kuin talousarvion kehityksessä arvioitiin.

Talousarvionvuosi ja talouden suunnitelmavuodet ovat kaikki alijäämäisiä. Taloussuunnitelman päättyessä vuonna 2024, Vesilahden kumulatiivinen ylijäämä on enää n. 23 000 euroa, olettaen että vuosi 2021 on pää-

Talousarvion laadintasäädösten mukaan talousarvion käyttötalousosa sisältää sekä ulkoiset että sisäiset menot ja tulot. Vuoden 2022 tehtäväalueiden määrärahat yhteensä ovat valtuustoon nähden sitovia, taloussuunnitelmavuosien 2023 ja 2024 osalta määrärahat ovat toiminnan kehittämistä ohjaavia.

Kunnan sisäisen laskutuksen erät muodostuvat ruokahuolto-, siivous- ja kuljetuspalveluista sekä kiinteistöjen pääoma- ja tilavuokrista. Sisäinen laskutus perustuu palvelun tai kiinteistön käyttöön.

Toimintatuotot

Kunnan talousarvion toimintatuotot 2022 ovat 567 444 euroa eli 11,3 prosenttia enemmän kuin vuoden 2021 talousarvion toimintatuotot. Toimintatuottojen kasvuun vaikuttaa erityisesti talousarviokaudelle odotettavissa olevat tonttien myyntivoitot.

Toimintatuotot koostuvat mm. varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista, yhteistoiminta-alueelle tuotettujen ruoka- ja siivouspalveluiden tuotoista sekä rakennusten ja vesi- ja viemäriverkoston vuokratuotoista. Yhteistoiminta-alueelta saatavat muut myyntituotot terveyskeskuksen ravitsemuskeskuksesta päättyvät hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä.

Sisäisissä myyntituotoissa ovat mukana kunnan sisäisessä käytössä olevien kiinteistöjen vuokratulot.

Toimintakulut

Toimintakulut kasvavat vuoden 2021 talousarvioon nähden 1 866 912 euroa eli 6,1 prosenttia. Toimintakulujen nousuun vaikuttavat erityisesti palkkojen ja palkkioiden nousu 8,9 prosenttia ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueelle maksuosuuksien nousu.

Vuodelle 2022 on varattu *henkilöstökuluihin* 707 666 euroa eli 8,3 prosenttia enemmän kuin vuoden 2021 talousarviossa. Työehtosopimusten mukaista palkankorotusta ei vielä tiedetä, mutta siihen on varauduttu 2,25 prosentin varauksella. Korotuspaineen arvioidaan jatkuvan myös suunnitelmavuosilla.

Palveluiden ostojen määrä kasvaa 1 109 508 euroa eli 6,0 prosenttia vuoden 2021 muutettuun talousarvioon nähden. Palveluiden ostojen määrä nousee erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluissa, 4,6 prosenttia eli 650 963 euroa.

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot nousevat 1,1 prosenttia vuoden 2021 talousarvioon nähden. Euroissa kasvu on 13 360 euroa.

Kunnan *avustusten* määrä on 30 000 euroa eli 5,8 prosenttia enemmän kuin vuoden 2021 talousarviossa.

Muut toimintakulut nousevat 6 378 euroa eli 0,3 prosenttia vuoden 2021 talousarvioon nähden.

TOIMINTAKATE heikkenee vuoden 2020 tilinpäätökseen nähden 2 822 959 euroa ja vuoden 2021 talousarvioon nähden 1 299 468 euroa. Toimintakatteen kasvu on 5,1 prosenttia.

Verotulot

Verotulojen budjetoinnissa käytetään Kuntaliiton, valtionvarainministeriön ja verohallinnon tuottamaa verokehikkoa. Verotuloissa käytetyt luvut perustuvat lokakuun verokehikkoon, jota on muutettu Vesilahden tonttien myyntiin ja kasvustrategiaan perustuvalla väkiluvulla. Suunnitelmakauden aikana tapahtuva hyvinvointialueuudistus laskee kaikkien kuntien tuloveroprosentteja vuoden 2023 alusta. Vuonna 2023 käytetään kunnan vuoden 2022 veroprosenttia, josta tehdään myöhemmin määritettävän suuruinen tuloveroprosentin leikkaus. Lokakuun 2021 laskelmien mukaan verojen leikkaus olisi 12,39 prosenttiyksikköä.

Talouden suunnitelmakausi sisältää vuodelle 2024 ajoitetun 0,5 prosenttiyksikön kunnallisveron korotuksen. Korotuksen laskennallinen vaikutus on 426 000 euroa.

TILIVUOSI	2019	2020	2021**	2022**	2023**	2024**
Verolaji						
Kunnallisvero	15 175	16 184	16 923	17 865	9 357	9 472
<i>Muutos %</i>	4,7	6,6	4,6	5,6	-47,6	1,2
Yhteisövero	525	575	782	582	428	423
<i>Muutos %</i>	3,9	9,3	36,1	-25,6	-26,4	-1,4
Kiinteistövero	1 260	1 183	1 274	1 273	1 273	1 273
<i>Muutos %</i>	2,1	-6,1	7,6	0,0	0,0	0,0
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	16 961	17 942	18 979	19 720	11 059	11 167
<i>Muutos %</i>	4,5	5,8	5,8	3,9	-43,9	1,0

Kuva 3 Verotuloennuste

Valtionosuudet

Kunnan valtionosuus koostuu kahdesta osasta, kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (VM) ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusrahoituksesta (OKM). Lisäksi samassa yhteydessä valtionosuuksien kanssa maksetaan kunnille ja muille opetuksen järjestäjille kotikuntakorvauksia.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus kattaa sosiaali- ja terveydenhuollon, varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen, kirjastojen, yleisen kulttuuritoimen ja taiteen perusopetuksen tehtävääalueet. Peruspalvelujen valtionosuus on laskennallinen, ja se perustuu kunnan asukkaisen palvelutarpeeseen ja olosuhdetekijöihin. Kunnalle myönnetyn valtionosuuden suuruuteen ei vaikuta se, miten kunta palvelutoimintansa järjestää ja miten paljon rahaa se niihin käyttää. Kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentti kuvaa valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa valtakunnallisesti. Vuonna 2021 valtionosuusprosentti nousee laskee 23,59 prosenttiin (vuonna 2021 25,67).

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmä toimii osana kuntien valtionosuusjärjestelmää. Järjestelmällä rahoitetaan koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa, osaa esi- ja perusopetuksesta, lukiokoulutusta, ammatillista peruskoulutusta, oppisopimuskoulutusta, ammatillista lisäkoulutusta ja kansanopistoissa, kansalaisopistoissa, kesäyliopistoissa, liikunnan koulutuskeskuksissa ja opintokeskuksissa järjestettyä vapaan sivistystyön koulutusta. Lisäksi järjestelmä kattaa ammatillisten erikoisoppilaitosten toiminnan ja opetustuntimäärän perusteella rahoitettavan taiteen perusopetuksen, kuntien liikuntatoimen ja nuorisotyön sekä museoiden, teattereiden ja orkestereiden toiminnan.

Valtionosuuksien yhteydessä maksetaan kunnille ja muille opetuksen järjestäjille kotikuntakorvauksia. Opetuksen järjestäjä on oikeutettu kotikuntakorvaukseen oppilaan suorittaessa oppivelvollisuuttaan muussa kuin oman kotikuntansa esi- tai perusopetuksessa. Kotikuntakorvaus määräytyy oppilaan isän mukaan. Kotikuntakorvaukset kirjataan toimintatuloihin ja –menoihin, eivätkä ne sisälly valtionosuuksiin siitä huolimatta, että ne maksetaan valtionosuuksien yhteydessä.

Talousarvion laadinnassa on käytetty Kuntaliiton ja Valtiovarainministeriön valtionosuuslaskelmia. Talouden suunnitelmavuosien osalta on käytetty FCG oy:n Pirkanmaan kunnille laatimia talouden painelaskelmia. Lopulliset päätökset kuntien valtionosuuksista vuodelle 2022 tehdään joulukuun 2021 lopussa.

Rahoitustuotoissa ja -kuluissa näkyy kunnan lainojen ja koronvaihtosopimuksen korkovaikutukset.

VUOSIKATE

Vuosikate on kunnan kokonaistulorahoitusta kuvaava välitulos, joka ilmoittaa tulorahoituksen riittävyyden pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuvien poistojen kattamiseen. Vuosikatteella tulisi keskimäärin kattaa vähintään suunnitelman mukaisten poistojen määrä, jotta uusintainvestointien omarahoitus voidaan turvata.

Talousarviovuoden ja -suunnitelmavuosien vuosikate ei riitä kattamaan poistoja ja siksi kunnan talous on koko suunnitelmakauden alijäämäinen.

Suunnitelman mukaisissa poistoissa noudatetaan kunnanvaltuuston päätöksen 29.10.2012 §64 mukaista poistosuunnitelmaa. Suunnitelmapoistoja ja arvonalentumisia ei budjetoida määrärahoina, vaan niiden sitovuus määritellään valtuuston erikseen hyväksymässä poistosuunnitelmassa.

Poistoeroa puretaan aiemmin tehdyillä investointivaroilla katettujen investointien suunnitelman mukaisten poistojen suhteessa. Poistosuunnitelman muutos vaikuttaa poistoeron muutokseen ja kasvattaa poistoeron vähennystä, jolla on tulosta parantava vaikutus.

4.2 Sitovuus

Tuloslaskelmaosan sitovia eriä ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja –menot, satunnaiset erät ja tilinpäätössiirrot. Tuloarvioiden alittuminen ja määrärahan ylittyminen on käsiteltävä talousarviomuutoksena valtuustossa.

Tuloslaskelmaerä	Sitovat eurot
Verotulot	19 659 070
Valtionosuudet	7 771 608
Rahoitustulot ja -menot	-102 216
Satunnaiset erät	0
Tilinpäätössiirrot	39 100

5 KÄYTTÖTALOUSOSA VUOSILLE 2022–2024

Käyttötalous ja toiminnan tavoitteet esitetään vastuualueittain. **Valtuustoon nähten sitova taso vastuualueilla on tuottojen ja kulujen erotus eli netto paitsi vesi- ja viemärlaitoksessa, jossa sitova taso on tilikauden tulos.** Käyttötalouden osassa valtuusto asettaa vastuualuekohtaiset tavoitteet ja osoittaa tavoitteiden toteuttamiseksi nettomääräiset määrärahat tehtävien hoitamiseen.

Vastuualueella erikseen sitovaksi merkittyä määrärahaa ei voi käyttää muuhun kuin valtuuston hyväksymään tarkoitukseen.

Vesilahden vuoden 2021 alusta tapahtuneen talouden organisaatiotasojen muutoksen takia vuoden 2020 tilinpäätöstietoja ei ole saatavissa kaikista talousarvion yksiköiltä.

5.1 TARKASTUSLAUTAKUNTA

5.1.1 Tarkastuslautakunta

LT10 Tarkastuslautakunta	TP 2020	TA+MU 2021	Esitys 2022	Muutos%	SU 2023	SU 2024
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-11 383	-15 500	-15 500	0	-15 580	-15 580
TOIMINTAKATE	-11 383	-15 500	-15 500	0	-15 580	-15 580

Vastuuhenkilö: -

Toimintaympäristö: Kunnan hallinnon ja talouden arvioinnista ja tarkastuksesta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan arvioida, ovatko kunnan talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu myös kunnan toiminnan tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arviointi. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Kehittämiskohteet 2022: Tarkastuslautakunta arvioi kunnan eri toimialojen tavoitteita ja toimintaa sekä tarvittaessa tekee arviointikäyntejä kunnan eri toimipisteisiin ja kuulee säännöllisesti viranhaltijoita. Myös kunnan eri hallintokuntien teettämiä asiakaskyselyjä, itsearviointeja ja tilastointeja käytetään hyödyksi arvioinnissa. Seudulliseen toimintaan osallistutaan mm. puheenjohtajakokousten ja yhteisten koulutustapahtumien muodossa. Tarkastuslautakunta seuraa aktiivisesti kuntien arvioinnin ja tarkastuslautakuntien työskentelyn kehittymistä mm. koulutusten kautta.

5.2 KUNNANHALLITUS

5.2.1 Hallintopalvelut

LT20 Hallintopalvelut	TP 2020	TA+MU 2021	Esitys 2022	Muutos%	SU 2023	SU 2024
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	0	-3 695 432	-4 184 117	13	-3 988 521	-3 948 561
TOIMINTAKATE	0	-1 780 938	-1 770 869	-1	-2 166 945	-2 126 985

Vastuuhenkilö: hallintojohtaja

Toimintaympäristö: Hallintopalvelut muodostuu seuraavista tehtäväalueista: demokratia (vaalit), strateginen johto, yleishallinto, talouspalvelut, tukipalvelut, elinkeino- ja maaseutupalvelut ja kaavoitus.

Keskusvaalilautakunta vastaa vaalien järjestämisestä.

Strategisessa johdossa valtuusto on kunnan ylin päättävä elin, joka vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kunnanhallitus vastaa kunnan toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta sekä kunnan henkilöstöpolitiikasta. Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa.

Yleishallintoon kuuluvat kunnan hallinto- ja henkilöstöpalvelut, työllisyyspalvelut ja liikennepalvelut. Hallintopalvelut vastaa kunnan asiakaspalvelusta, tietohallinnosta ja hallintotehtävistä kuten asianhallinnan ja asiakirjahallinnon kokonaisuudesta. Henkilöstöpalvelut koordinoi ja kehittää henkilöstöasioita esimiestyön tukena. Kunnan taloushallintopalveluita on ulkoistettu Monetra Pirkanmaa Oy:lle. Työllisyyspalvelut vastaa kuntouttavasta työtoiminnasta ja liikennepalvelut kunnan joukko- ja palveluliikenteestä.

Talouspalvelut tuottaa kunnan virallisen talousraportoinnin ja tuottaa taloustietoa kunnan strategisen johtamisen tueksi.

Tukipalvelut tuottaa ruoka-, siivous- ja kuljetuspalvelut kunnan eri hallinnonaloille, henkilöstölle ja muille asiakkaille.

Elinkeinopalvelut edistävät paikallista elinvoimaa, vastaavat kunnan markkinoinnista ja panostavat kunnan kehittämiseen. Tavoitteena on uusien yritysten ja asukkaiden hankkiminen kuntaan sekä olemassa olevien yritysten vahvistaminen ja uudistaminen. Markkinoinnin lähtökohtana on parantaa Vesilahden tunnettavuutta ja ylläpitää kunnan pitovoimaa niin yritysten kuin asukkaiden osalta. Vesilahden maaseutuelinkeinoviranomaistehtävät hoidetaan Lempäälässä.

Kaavoitus vastaa kunnan kaavoitukseen ja maankäyttöön liittyvistä asioista. Kaavoitusyhteistyö Urjalan kunnan kanssa on loppunut vuonna 2021 ja talousarviota tehdessä kunnan jatkuvien kaavoituspalveluiden hankinta tapahtuu ostopalveluna. Jatkuvia palveluita voi jatkossa ostaa myös kuntien hankintayhtiö KuHan kautta.

Kehittämiskohteet 2022:

Strateginen johto

Strategisen johdon tavoitteena on jatkaa koko kunnan operatiivisen johtamisjärjestelmän uudistamista.

- Valtuusto on aloittamassa vuonna 2021 kuntastrategiatyön.
- Kehityskohteena jatkuu myös strategiaan liittyvien mittareiden kehittäminen, operatiivisen toiminnan vaikuttavuuden mittaaminen ja läpi organisaation viety ymmärrys tulostavasti selkeine työhön liittyvine tavoitteineen.
- Viestinnän kehittäminen
- Lisäksi talouden tuottavuus- ja ennakointilaskentaa sekä raportointia kehitetään.

Yleishallinto

Yleishallinnossa jatketaan palveluprosessien kuvaamista sekä kehittämistä. Tavoitteena on ajanmukaisten ja tehokkaiden työvälineiden mahdollistaminen koko kuntaorganisaatiolle. Asianhallintajärjestelmän käyttöönottoa laajennetaan valtakunnallisen HAKA-hankkeen puitteissa koskemaan myös kaavoitusta.

Talouspalvelut

Talouspalveluissa jatketaan organisaation taloustietämyksen laajentamista ja ylläpitoa. Lisäksi jatketaan taloushallinnon menettelyiden kehittämistä. Talouspalveluiden isoin tavoite on talousraportoinnin kehittäminen vuoden 2022 aikana ja Monetra-yhteistyön parantaminen.

Tukipalvelut

Tukipalveluiden tavoitteena on ylläpitää jatkossakin laadukas, asiakaslähtöinen ja kustannustehokas palvelu, joka tukee kuntaa kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa.

Elinkeino- ja maaseutupalvelut

Elinkeino- ja maaseutupalveluiden tavoitteena on yrittämisen edellytysten parantaminen sekä kehittäminen. Lisäksi tavoitteena on markkinoinnin ja viestinnän laadun parantaminen ja toimintamallien luomien sekä seutuyhteistyöhön osallistuminen.

Kaavoitus

Kaavoituksen tärkeimpiä toimia ovat:

- Varmistaa riittävä ja laadukas (asiakaslähtöisesti mitattuna) tonttivaranto lähivuosille
- Aloittaa kirkonkylän yleiskaavan päivitystyö
  - o Työssä tulee ottaa huomioon aikaisempaa tarkemmin alueiden laatutekijät, kuten esim. kestävän siirtymän ratkaisut, omavaraisuus, kierrätys, tuleva palvelutarve, uudet älykkäät ratkaisut, uudet kumppanuusmallit, kuntataloudellisuus (kaavatalous), turvallisuus...
- Luoda kaavoitusohjelma kaavoituksen ja alueiden rakentamisen sekä kustannustehokkuuden laske-
misen tueksi

Toiminnalliset tavoitteet:

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2022	Arviointikriteeri (mittari)
Et ole yksin	Kunta tarjoaa laadukkaan asiakaskokemuksen	Asiakastytyväisyyskysely (kaikkien toimialojen asiakastytyväisyys) Henkilöstökoulutuksen kohdentaminen: LEAN, asiakaspalvelukoulutus
Et ole yksin	Henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen	Henkilöstötytyväisyys > 3 (henkilöstötytyväisyysmittaus)

		<p>Sairauspoissaolo% < 5%</p> <p>Henkilöstö, joilla ei sairaspöissaoloja lainkaan > 40% henkilöstöstä</p>
Kunnasta löytyy edellytykset nykyaikaiseen yrittämiseen	Maatalouden ja yrittämisen yhdistyminen bio- ja kiertotalouteen	<p>Bio- ja kiertotalouden toimijakentän kuvaus, resurssivirtojen ja potentiaalın kartoitus</p> <p>Ekosysteemikonseptin luonti</p> <p>Ekosysteemikonseptin rahoitushaku pilotin käynnistämiseen</p>
4500 asukasta vuonna 2024	Maankäytön strategisen kehityskuvan toteuttaminen	<p>Kirkonkylän alueen yleiskaavan päivitystyön aloittaminen</p> <p>Kaavoitusohjelman luonti</p> <p>Aluekonseptien luonti</p>
4500 asukasta vuonna 2024	Taloudellisen tasapainon saavuttaminen	<p>Talouden raportoinnin kehittäminen</p> <p>Talouden ennustettavuuden kehittäminen</p> <p>+/- 0-tason määrittäminen taloudellisesta näkökulmasta</p> <p>Taloudellisen tasapaino-ohjelman laatiminen kuntalain § 110 mukaisena</p>
Pirkanmaan Rovaniemi	Kuntakuvan luominen	<p>Kunnan visuaalisen ilmeen uudistaminen</p> <p>Strategian visuaalisen ilmeen päivittäminen</p>

		Verkkosivujen uudistaminen
--	--	----------------------------

Informatiiviset tunnusluvut:

Strateginen johto:

	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Vuosikate	3 087 000	334 996	528 463	562 629	1 664 030
Lainakanta	13 483 000	15,7 meur			
Henkilöstön määrä / koko kunta	192	192	197		
Henkilötyövuodet HTV2 / koko kunta	175	182	187		
Aktiiviset yritykset, Vesilahti	377	390	405	410	415
Kunnan asuintonttien luovutus, kpl	8	20	20	20	20
Kunnan yritystonttien luovutus, kpl	0	*	2	5	5

Hallintopalvelut, tukipalvelut, elinkeino- ja maaseutupalvelut, kaavoitus:

	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Henkilötyövuodet HTV2 / hallintopalvelut	34,57	35,57	35,57	35,57	35,57
Joukko-liikenteen matkustajamäärä	27 277	32 000	34 000	39 000	40 000
Työttömyys %	8,0 % 12/2021	5,8%	6,0%	6,0%	6,0%
Aktivointiaste % (työllisyys)	30,5% 12/2021	30%	30%	30%	30%
vesilahti.fi istunnot	152 154	154 000	161 700	169 785	178 274
Tuotettujen aterioiden määrä	254 754	344 625			

Aterian keski- määräinen hinta		2,68			
Siivouspalve- luiden keski- määräinen hinta (e/m2)		36,20			
Tukea hake- neet maatilat	145	145	145	145	145
Myönnetyt tuki- eurot, maatilat	3 130 000	3 200 000	3 200 000	3 200 000	
Käytössä oleva viljelysmaa (ha) (tukia myönnetty)	5327	5330	5330	5330	5330

Henkilöstö	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Hallintopalvelut			
Vakituiset	33	33,73	34,73
Määräaikaiset	3	0	1

5.2.2 Sosiaali- ja terveystoimen palvelut

LT50 Sosiaali- ja terveystoimen palvelut	TP 2020	TA+MU 2021	Esitys 2022	Muutos%	SU 2023	SU 2024
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ		-14 453 770	-15 076 737	4	-352 055	-352 055
TOIMINTAKATE		-14 453 770	-15 076 737	4	-352 055	-352 055

Sosiaalipalvelut

Vastuhenkilö sosiaalityön johtaja Virpi Kokko

Tehtävä

Sosiaalipalvelujen tulosalue vastaa lapsiperheiden, aikuisten, vammaisten ja maahanmuuttajien sosiaalipalveluista Pirkkalan yhteistoiminta-alueella. Keskeisimmät toimintaa ohjaavat lait ovat sosiaalihuoltolaki, lastensuojelulaki, toimeentulotukilaki, vammaispalvelulaki ja kehitysvamma-huoltolaki.

Toimintaympäristö ja kehittämistoimenpiteet

Sosiaalipalvelujen tarpeet ovat moninaisia, ja palveluja räätälöidään moniammatillisessa yhteistyössä muun muassa terveydenhuollon, varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä työllisyys- ja vapaa-aikatoimen kanssa.

Lapsiperheiden palveluissa varaudutaan siihen, että hallitusohjelman mukainen, lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden henkilöstömitoitusta koskeva lakimuutos (max. 35 asiakasta työntekijää kohden v. 2022–2023), tulee voimaan 1.1.2022. Lasten ja perheiden palveluissa painotetaan edelleen systeemistä työskentelyä sekä lastensuojelun- että sosiaalihuoltolain mukaisten asiakkaiden kanssa. Systeemistä ajattelua ja työskentelymenetelmiä käytetään laajasti asiakastyössä myös niiden asiakkaiden kohdalla, jotka eivät valikoidu varsinaiseen tiimityöskentelyyn. Systeemisiä perhekeskeisiä tiimitapaamisia pyritään lisäämään vuodelle 2022 niin, että tapaamiset toteutuisivat säännönmukaisesti kahtena aamupäivänä viikosta.

Lapsiperheiden palveluissa palvelutarpeen arvioimista kehitetään jatkossa yhteistyössä sosiaalipalveluiden nykyisen palvelutarpeen arvioimisesta vastaavan työparin ja perheneuvolan henkilöstön kanssa. Vuodelle 2022 luodaan tiimi, joka vastaa sosiaalipalveluissa palvelutarpeen arvioimisesta. Näin toimimalla asiakkaat saavat tarvittavan moniammatillisen viranomaisyhteistyön sekä tarvittavat palvelut heti asiakkuuden alkuvaiheessa.

Työikäisten palveluissa vuoden 2022 aikana kehitetään sosiaalisen kuntoutuksen ryhmätoimintaa omana toimintana. Tavoitteena on vahvistaa henkilöiden sosiaalista toimintakykyä, ehkäistä syrjäytymistä ja edistää osallisuutta. Omalla toiminnalla saadaan kustannus- ja laatuvertailua suhteessa ostopalvelutuottajiin. Palvelupolkujen sujuvoittamiseksi ja tehostamiseksi kehitetään yhteisvastaanottotoimintaa työikäisten palvelujen sosiaalityöntekijöiden, terveyskeskuslääkärien ja psykiatristen sairaanhoitajien kanssa. Systeemisen aikuissosiaalityön mallia kehitetään myös aikuisten sosiaalityössä.

Pirkanmaan omaishoidon tuen yksikkö aloittaa 1.1.2022 toimintansa osana Pirkanmaan omais- ja perhehoidon sekä henkilökohtaisen avun keskusta. Samalla yhtenäistetään seudullisesti omaishoidon tuen kriteerit ja palkkiot. Vammaispalvelun apuvälineiden ja asunnon muutostöiden käytännön toteutus siirtyy 1.1.2022 Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin apuvälinekeskukseen. Vammaisten uuden asumispalveluyksikön suunnittelu jatkuu osana hyvinvointikorttelin ja perhekeskuksen suunnittelua.

Vammaispalveluihin esitetty kokoaikainen sosiaalityöntekijä mahdollistaa Vesilahden palvelujen tasavertaisen ja pitkäjänteyksen asiakaspalvelun sekä lyhentää palvelujen odotusaikoja Pirkkalassa.

Sosiaalipalvelut osallistuvat tulevan hyvinvointialueen toiminnan valmisteluun sitä tukevien PirSote-hankkeiden kautta. Keskeisiä teemoja hanketyössä ovat monialaisen yhteistyön lisääminen ja perhekeskustoimintamallin kehittäminen osaksi sote-keskuspalveluja.

Informatiiviset tunnusluvut, Vesilahti	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Taloudellisuus			
Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja tukitoimien menot, €/asukas	64	85	78
Lastensuojelun sijaishuollon ja avohuollon sijoitusten menot, €/alle 18 vuotiaat	984	986	1 112
Toiminnalliset tunnusluvut			
Vaikeavammaisten kuljetuspalvelua saavat 31.12.	38	42	54
Lapsia lastensuojelun sosiaalityön asiakkaina 31.12.	44	55	55
Lapsia sosiaalihuollon asiakkaina 31.12.	55	50	45
Pisin jonotusaika perheneuvolaan, kk (ei kiireelliset asiat)		3	3
Perhetyötä ja kotipalvelua saaneiden perheiden lukumäärä		20	20

Ikääntyneiden palvelut

Vastuuhenkilö vanhustyön johtaja Tuula Jutila

Tehtävä

Ikääntyneiden palvelujen tulosalue vastaa ikääntyneille tarkoitetuista varhaisista palveluista, kotihoitosta, sen tukipalveluista sekä asumis- ja hoivapalveluista Pirkkalan yhteistoiminta-alueella. Tavoitteena on edistää ikääntyneiden hyvinvointia, toimintakykyä, turvallisuutta sekä parantaa palvelujen laatua ja vaikuttavuutta. Keskeisimmät toimintaa ohjaavat lait ovat vanhuspalvelulaki, sosiaalihuoltolaki, omaishoitolaki ja perhehoitolaki.

Toimintaympäristö ja kehittämistoimenpiteet

75 vuotta täyttäneiden määrän kasvu lisää ikääntyneiden palvelutarpeita yhteistoiminta-alueella. Ennusteiden mukaan yli 75-vuotiaiden osuus kasvaa Vesilahdella 26 % vuoteen 2025 mennessä. Tavoitteena on, että mahdollisimman moni ikääntynyt voi elää itsenäisesti ja turvallisesti omassa kodissaan. Ikääntyneiden palveluiden avulla tuetaan itsenäistä selviytymistä ensisijaisesti ennakoivilla ja varhaisilla palveluilla.

lääkäiden henkilöiden palveluja uudistetaan hallituksen linjauksen mukaisesti kaksivaiheisesti. Ensimmäisessä vaiheessa valmisteltiin ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoitusta koskevat säädösmuutokset. Henkilöstömitoitus on 1.1.2022 alkaen 0,6 ja siirtymäajan jälkeen vähintään 0,7 työntekijää asiakasta kohti. Siirtymäaika on 1.4.2023 saakka. Vanhuspalvelulakiin lisättiin myös säännös palvelutarpeen selvittämisessä ja arvioinnissa käytettävästä kansallisesti yhtenäisestä seuranta- ja arviointijärjestelmästä (RAI). Kunnan on käytettävä RAI-arviointivälineistöä iäkkään henkilön toimintakyvyn arvioinnissa, jos iäkäs henkilö tarvitsee säännöllisesti annettavia sosiaalipalveluja. Lakimuutoksilla on vaikutusta yhteistoiminta-alueelle henkilöstömitoituksen nostamisella kaikissa ympärivuorokautisen hoidon yksiköissä lain mukaiselle tasolle 1.1.2022. Haasteena lain vaatimukselle mitoituksesta on alueellinen voimakkaasti heikentynyt osaavan työvoiman saatavuus. Säädösmuutokset vaikuttavat myös tehostetun palveluasumisen ostopalvelujen kustannuksiin.

Lakiuudistuksen toisessa vaiheessa hallituksen esityksessä vanhuspalvelu- ja sosiaalihuoltolakien säännösten yhteensovittamisessa ehdotetaan lisättäväksi molempiin lakeihin säännökset, joilla parannetaan kotiin annettavien palvelujen saatavuutta ja laatua sekä edistetään kotihoidon henkilöstön riittävyyttä. Lisäksi lakiluonnoksessa esitetään, että kotona asumisen ja tehostetun palveluasumisen välillä on saatavilla monimuotoisia, joustavia, yhteisöllisiä ja toimintakyvyn säilymistä tukevia asumis- ja palvelukokonaisuuksia. Ikääntyneiden palvelut tekevät tiivistä yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa, jotta asumisen ja elinympäristöjen ratkaisuisissa huomioidaan myös asukkaat, joilla on liikuntakyvyn tai muistin rajoituksia.

Ikääntyneiden palvelut osallistuvat tulevan hyvinvointialueen toiminnan valmisteluun sitä tukevien PirSote –hankkeiden kautta. Keskeistä toiminnan sisällön kehittämisessä ovat moniammatillisen palvelutarpeen arvioinnin prosessin vakiinnuttaminen, kotiin vietävien digitaalisten palveluiden käyttöönotto (mm. kuvapuhelinpalvelut, lääketurvallisuutta edistävä teknologia) ja valmistautuminen ympärivuorokautisten kotiin vietävien palveluiden käyttöönottoon. Lisäksi ikääntyneiden palvelut osallistuu maakunnalliseen kulttuurihyvinvoinnin palveluohjausta edistävään hankkeeseen.

Omaishoitajien jaksamista tuetaan muun muassa terveystarkastuksilla, kuntoneuvonnalla ja vertais- tuella. Omaishoidon tuen siirtymistä perhe- ja henkilökohtaisen avun keskukseseen on valmisteltu hoitoisuusluokkien ja tuen myöntämisperusteiden yhdenmukaistamisella.

Asumis- ja hoivapalveluiden laatua valvotaan suunnitelmallisesti. Hyvinvointia tukeva neuvonta ja ohjaus 75-vuotiaille järjestetään yhteistilaisuutena tai kotikäynteinä.

Asteittain voimaan tulleet asiakasmaksulain muutokset vaikuttavat asiakasmaksutuottoa pienentävästi. Ikäntyneiden palveluiden asiakastiedot siirtyvät sosiaalihuollon kansalliseen arkistoon vuoden 2022 alusta lähtien.

Informatiiviset tunnusluvut, Vesilahti	TP 2020	TA2021	TA 2022
Taloudellisuus			
Kotihoidon nettomenot (kotihoido ja sen tukipalvelut), €/as	215	216	225
Ikäihmisten omaishoidon nettomenot €/asukas	22	27	22
Pitkäaikaisen laitoshoidon nettomenot €/asukas	152	155	146
Tehostetun palveluasumisen nettomenot €/asukas	227	220	251
Toiminnalliset tunnusluvut			
Kotihoidon käynnit (sis. kotipalvelut ja kotisairaanhoido)	21 488	23 000	23 000
välitön asiakastyöaika/h	7 289	8 000	8 100
Tukipalveluasiakkaat	139		140
Ikäihmisten omaishoidon tuen saajat	15	22	20
Pitkäaikaisen laitoshoidon hoitopäivät	5 867	5 810	5 800
Tehostetun palveluasumisen (sis.ostopalvelun) asumisvuorokaudet	7 879	8 000	9 000
joista lyhytaikaishoitopäivät	394	365	365

Terveyspalvelut

Vastuuhenkilö ylilääkäri Tuomas Jukkola

Tehtävä

Terveyspalveluiden tulosalue vastaa perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palveluista Pirkkalan yhteistoiminta-alueella. Perusterveydenhuollon palvelut sisältävät avosairaanhoidon, päivystyksen, suun terveydenhuollon, terveyskeskussairaalan, kuntoutuspalvelut, terapiapalvelut, neuvolat, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon, mielenterveys- ja päihdetyön sekä näihin liittyvät tukipalvelut. Keskeisimmät toimintaa ohjaavat säädökset ovat terveydenhuoltolaki, neuvola-asetus ja erikoissairaanhoidolaki.

Toimintaympäristö ja kehittämistoimenpiteet

Terveyspalvelujen toiminnan lähtökohtina ovat hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, sairauksien ennaltaehkäisy ja hoito sekä toimintakyvyn ylläpito. Kuntalaisia kannustetaan vastuunottoon omasta terveydestään.

Vuonna 2022 valmistaudutaan tulevaan hyvinvointialueeseen. PirSOTE-hankkeen myötä Pirkanmaan tulevaisuuden sote-keskusten toiminnan kehittämisen yhteisiä keskeisiä painopisteitä ovat terveyskeskuksen sujuvat ja oikea-aikaiset vastaanottopalvelut, lasten, nuorten ja perheiden kokonaisvaltaiset ja asiakaslähtöiset palvelut, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen moniammatillisella elintapaohjauksella ja ehkäisevällä päihdetyöllä, sosiaali- ja terveyspalvelujen yhteistyön vankistaminen, sekä digitaalisen palveluvalikoiman monipuolistaminen.

Avosairaanhoidossa lisätään vastaanottojen valmistelua ja terveys- ja hoitosuunnitelmien laatimista hoidon laadun ja suunnitelmallisuuden parantamiseksi. Tavoitteena on luoda hoitopolut erilaisille asiakkaille perustuen sekä hoidon tarpeen kestoon että asiakkaan voimavaroihin ja sairauksien vaikeusasteeseen.

Päihde- ja mielenterveyspalveluita vahvistetaan luomalla ehkäisevän ja matalan kynnyksen mielen-terveys- ja päihdetyön verkosto, jonka tavoitteina on hoitopolkujen rakentaminen ja palvelutarjottimen laaja käyttöönotto ja osaamisen lisääminen.

Kouluterveydenhuollossa aloitetaan IPC-menetelmän käyttö. IPC-menetelmä on kuuden tapaamiskerran lyhytinterventio nuorten lieviin mielialaongelmiin. Lisäksi terveydenhoitajille järjestetään mielenterveyden ensiapukursseja. Kouluterveydenhuollon, sosiaalipalveluiden ja sivistyspalveluiden kanssa tiivistetään yhteistyötä hoitopolkujen ja yhteisten käytänteiden juurruttamiseksi. Sähköisen perhekeskuksen valmistelu jatkuu yhteistyössä sivistys- ja varhaiskasvatuspalveluiden kanssa.

Suun terveydenhuollossa lisätään alueellista yhteistyötä ja luodaan hoitopolkuja erityisesti ikääntyville, esimerkiksi kotihoidon asiakkaille.

Digitaalisten palveluiden tarjontaa laajennetaan. Eri sairausryhmien OmaOlo-oirearvioita otetaan vähitellen käyttöön. Teknisten sovellusten hankkimisen myötä sähköinen ajanvaraus suoraan potilas-

tietojärjestelmään onnistuu. Videovisitin käyttöönotto tuo etävastaanotot ja ammattilaisten väliset videokonsultaatiot mahdollisiksi. Uusi puhelinoperaattori Telia mahdollistaa terveystalouden oman ja tietoturvallisen chat-palvelun. Terveystalouteen on hankittu HOItuki, joka on selainpohjainen ohjekirjasto, joka mahdollistaa nopean tiedonhaun terveydenhuollon ammattilaisille.

Asiakasmaksulain muutos aiheuttaa avosairaanhoidossa hoitajan käyntimaksun poistumisen myötä tuloihin vähennystä. Asiakasmaksulain muutos vaikuttaa myös suun terveydenhuollon tuloihin.

Lakimuutoksen myötä syöpäseulonnat laajenevat vuonna 2022. Suolistosyöpää aletaan seulomaan uutena syöpänä ja kohdunkaulansyövän seulonta ulotetaan myös vanhempiin ikäryhmiin.

Erikoissairaanhoidon menojen kasvu on arvioitu huomioiden Pirkanmaan sairaanhoitopiirin antamat ennakkotiedot ja vuoden 2021 toteuma.

Informatiiviset tunnusluvut, Vesilahti	TP 2020	TA2021	TA 2022
Taloudellisuus			
Perusterveydenhuollon nettomenot, €/asukas	658	673	677
Terveyskeskussairaalan nettomenot, €/asukas	81	93	101
Erikoissairaanhoidon nettomenot, €/asukas	1 100	1 201	1 204
Toiminnalliset tunnusluvut			
Vastaanottokäynnit			
Lääkärin vastaanotolla ja päivystyksessä	4 090**	4 400	4 400
Sairaanhoitajan vastaanotolla	3 144	4 600	4 200
Neuvolakäynnit (hoitajat ja lääkärit)	2 519	2 300	2 700
Kouluterveydenhuollon käynnit (hoitajat ja lääkärit)	1 215	1 800	1 400
Mielenterveyskäynnit	1 175***	1 000	1 000
Suun terveydenhuollon käynnit	3 182	5 200	5 200
Terveyskeskussairaala			
Hoitopäivät	1 436	1 825	1 750
Hoitajaksot	138	160	200

** omana palveluna 3 645, päivystyskäynnit Lempäälän tk:ssa 445

***omana palveluna 820, ostopalveluna Tampereelta 355

5.3 SIVISTYSLAUTAKUNTA

5.3.1 Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut

LT60 Opetus- ja varhaiskasvatus	TP 2020	TA+MU 2021	Esitys 2022	Muutos%	SU 2023	SU 2024
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	0	-9 626 911	-10 034 870	4	-10 072 689	-9 118 008
TOIMINTAKATE	0	-8 978 081	-9 388 591	5	-9 421 410	-8 461 729

Vastuuhenkilö: sivistysjohtaja

Toimintaympäristö:

Sivistyspalveluihin kuuluu kaksi vastuualuetta, jotka ovat opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut sekä vapaa-ajan palvelut. Opetus- ja varhaiskasvatuspalveluiden hallinto jakautuu sivistyspalveluiden, opetuspalveluiden sekä varhaiskasvatuspalveluiden hallintoon. Sivistys- sekä opetuspalveluiden hallinnosta vastaa sivistysjohtaja ja varhaiskasvatuspalveluiden hallinnosta varhaiskasvatusjohtaja.

Varhaiskasvatuspalveluihin kuuluu varhaiskasvatus päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa, yksityinen varhaiskasvatus ja kotihoidontuki. Kunta maksaa lisäksi yksityisen hoidon tukea ja yksityisen hoidon tuen kuntalisää. Varhaiskasvatusta tarjotaan Peiponpellon, Satumetsän ja Peuraniityn päiväkodeissa sekä kunnallisessa ja yksityisessä perhepäivähoidossa.

Opetuspalveluissa tarjotaan esi- ja perusopetusta vuosiluokkien 0-6 kouluissa Narvassa ja Ylämäellä sekä vuosiluokkien 0-9 yhtenäiskoulussa Kirkonkylällä.

Muu koulutus sisältää Pirkan opiston kansalaisopistopalvelut, jotka jakautuvat vapaaseen sivistystyöhön, musiikin taiteen perusopetukseen ja muuhun taiteen perusopetukseen. Pirkan Opisto on Vesilahden, Lempeälän, Pirkkalan ja Nokian yhteinen kansalaisopisto, jossa Nokian kaupunki toimii isäntäkuntana. Lisäksi Taito Pirkanmaa ry:n Vesilahden Käsityö- ja muotoilukoulu Näpsä antaa laajan oppimäärän mukaista käsityön taiteen perusopetusta.

Kehittämiskohteet 2022:

Varhaiskasvatuksessa luonto, liikunta ja leikki sekä turvataidot ja monilukutaito
Varhainen tuki, inkluusio ja oppilashuolto
Vesilahden mallin käyttöönotto lasten ja nuorten harrastamisen ja hyvinvoinnin tukemiseksi
Unicef –lapsiystävällinen kunta
Peruskouluissa vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Toiminnalliset tavoitteet:

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2022	Arviointikriteeri (mittari)
Et ole yksin	Vesilahden malli	<ul style="list-style-type: none"> - Integroidaan toiminta osaksi koulun työjärjestyksiä ja koulukyytejä - Harrastamattomien lasten ja nuorten tavoittaminen
4500 asukasta vuonna 2024	Sivistyspalvelut kunnan veto- ja pitovoimatekijänä	Palveluiden mitoitus nykyisen ja ennakoitun palvelutarpeen mukaiseksi

Informatiiviset tunnusluvut:

Tehokkuustunnusluvut

Tehokkuus tunnusluvut	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Päiväkotipaikka, €/vuosi	11064	10300	11664	11600	11600
Opetuspalvelut, €/esiopetuksen oppilas	7 255	7864	8500	8700	8500
Opetuspalvelut, €/perusopetuksen oppilas	8 414	9289	9950	9920	10520
Narvan koulu, €/oppilas	9 657	10394	9100	9900	10250
Ylämäen koulu, €/oppilas	8 128	8799	8100	8000	7800
Vesilahden yhte-näiskoulu €/oppilas	7 943	8716	9900	10500	11500

Informatiiviset tunnusluvut

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Kunnallisessa varhaiskasvatuk-sessa olevien las-ten määrä	181	215	220	230	250
Yksityisessä varhaiskasvatuk-sessa olevien las-ten määrä	18	18	20	20	20
Aamuhoidossa päiväkodeissa olevien lasten määrä	9	14	15	10	5
Iltapäivätoimin-nassa koulun ti-loissa olevien esi-ja perusopetuk-sen oppilaiden määrä		110	110	105	105
Esiopetuksessa olevien lasten määrä		52	52	43	38
Perusopetuk-sessa olevien las-ten määrä		607	576	585	556
Käsityö- ja muo-toilukoulun tunti-määrä		400	540	540	540
Pirkan opiston tuntimäärä		3790	3810	3800	3800

Henkilöstö	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TA 2023
Opetus- ja varhaiskasvatus				
Vakituiset	113	111	114	117
Määräaikaiset	10	8	9	5

5.3.2 Vapaa-ajan palvelut

LT65 Vapaa-ajan palvelut	TP 2020	TA+MU 2021	Esitys 2022	Muutos%	SU 2023	SU 2024
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	0	-746 037	-809 664	9	-796 534	-778 044
TOIMINTAKATE	0	-651 805	-675 814	4	-685 184	-681 694

Vastuhenkilö: sivistysjohtaja

Toimintaympäristö:

Sivistyspalveluihin kuuluu kaksi vastuualuetta, jotka ovat opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut sekä vapaa-ajan palvelut. Vesilahden kunnan vapaa-ajan palveluihin kuuluu kunnan tarjoamat kirjasto-, liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalvelut sekä näiden alla tapahtuva järjestöyhteistyö.

Vapaa-ajan palveluiden keskeisenä tavoitteena on kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen laadukkaiden ja vaikuttavien vapaa-aikatoimintojen sekä kuntalaisten osallistamisen avulla. Vapaa-ajan palveluissa pyritään ennaltaehkäisemään syrjäytymistä sekä häiriö- ja riskikäyttäytymistä. Vapaa-ajan palvelujen tehtävänä on edistää kuntalaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen, kulttuuriin ja liikkumiseen.

Vesilahden kirjasto on yksi Pirkanmaan PIKI-kirjastoista. Kirjastopalvelut edistävät kirjallisuuden, taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta sekä elinikäistä oppimista. Kirjasto tarjoaa monipuoliset tilat tapahtumiin, yhteisöllisyyteen ja järjestöyhteistyön toimintaan. Kirjastolla on myös merkittävä rooli kuntalaisten osallisuuden edistämässä. Kulttuuripalveluiden keskeisenä tehtävänä on tukea kulttuurihyvinvointia.

Liikuntapalvelut tarjoavat kuntalaiselle mahdollisuuden huolehtia omasta hyvinvoinnistaan monipuolisia liikuntalajeja harrastamalla niin omatoimisesti kuin ohjatusti. Nuorisopalvelut tarjoavat nuorille palveluita hyvinvoinnin tueksi ja mielekästä tekemistä sekä tapahtumia vapaa-ajalle. Nuorisopalveluilla on tärkeä rooli lasten ja nuorten osallisuuden edistämässä sekä tarjoamalla vaikuttamisen mahdollisuuksia nuorisovaltuuston toiminnan kautta.

Kehittämiskohteet 2022:

Vesilahden mallin käyttöönotto lasten ja nuorten harrastamisen ja hyvinvoinnin tukemiseksi.

Unicefin Lapsiystävällinen kunta mallin käyttöönotto.

Kirjaston käyttöasteen palauttaminen koronapandemiaa edeltävälle tasolle.

Toiminnalliset tavoitteet:

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2022	Arviointikriteeri (mittari)
Et ole yksin	Vesilahden malli	<ul style="list-style-type: none"> - Integroidaan toiminta osaksi koulun työjärjestyksiä ja koulukyytejä - Selvitetään mallin laajennusta työikäisiin ja ikäihmisiin - Harrastamattomien lasten ja nuorten tavoittaminen

Informatiiviset tunnusluvut:

Tehokkuustunnusluvut

Tehokkuus tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023
Kirjaston toimintakulut € / asukas	72,56	65,80	60,00	60,00	60,00

Kokonaiskulut € / kirjaston laina	4,11	4,69	4,00	4,00	4,00
Liikuntapalveluiden toimintakulut € / asukas	51,08	57	48,23	50	55
Nuorisopalveluiden toimintakulut € / asukas	44,49	59,98	45,42	48,00	48,00
Kulttuuripalveluiden toimintakulut € / asukas	5,04	5,03	4,80	4,61	4,80

Informatiiviset tunnusluvut

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023
Kirjastoaineistohankinnat / 1000 asukasta	334,6	303,73	350	350	350
Kirjaston kokonaislainaus / asukas	17,7	14,04	17,00	17,00	17,00
Aineistohankinnat € / asukas	7,37	6,42	9,00	9,00	9,00
Kirjaston fyysiset käynnit / asukas	8,5	5,24	12,00	12,00	12,00
Nuorisotilan käynnit / alle 29-vuotias	6,91	3,12	7,00	7,00	7,00
Liikunta-avustukset € / asukas	3,43	2,72	2,75	2,75	2,75
Nuorisoavustukset € / asukas	0,90	0,68	0,7	0,7	0,7
Kulttuuriavustukset € / asukas	1,93	2,75	2,75	2,75	2,75

Henkilöstö	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TA 2023
Vapaa-ajan palvelut					
Vakituiset	7,2	7,2	7,2	6	7
Määräaikaiset	0,14	0	0	3	1

5.4 TEKNINEN LAUTAKUNTA

5.4.1 Tekniset palvelut

LT70 Tekniset palvelut	TP 2020	TA+MU 2021	Esitys 2022	Muutos%	SU 2023	SU 2024
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	0	-1 703 523	-1 847 804	9	-1 512 830	-1 436 550
TOIMINTAKATE	0	385 396	284 430	-26	619 404	695 684

Vastuhenkilö: Tekninen johtaja

Toimintaympäristö:

Tekniset palvelut ylläpitävät, kehittävät ja vahvistavat Vesilahden ympäristöä edistämällä kuntalaisten hyvinvointia ja turvallisuutta. Tekniset palvelut vastaavat kunnan kaduista, kevyenliikenteenväylistä, yleisistä alueista ja rakennuksista. Teknisen palvelut koostuvat teknisestä hallinnosta, kiinteistötoimesta, liikenneväylistä ja yleisistä alueista ja palo- ja pelastustoimesta.

Kiinteistötoimeen kuuluu Vesilahden kunnan omistamien kiinteistöjen ylläpito, korjaukset ja tekninen kunnossapito. Pyrkimyksenä on kiinteistöjen arvon säilyttäminen ja turvallisen toimintaympäristön takaaminen kiinteistötoimen kiinteistöillä.

Liikenneväylät ja yleiset alueet pitävät sisällään Kaavateiden, kevyenliikenteenväylien, katuvalojen, yleis-tenalueiden, uima- ja venerantojen, leikkikenttien, ulkoliikuntapaikkojen ja viheralueiden suunnittelun, ylläpidon, kunnossapidon ja rakennuttamisen.

Palo- ja pelastustoimen tehtäviä hoitavat Pirkanmaan pelastuslaitos sekä paikalliset Vesilahden VPK ja Länsi-Vesilahden VPK. Sisäministeriö johtaa, ohjaa ja valvoo pelastustointia ja valmistelee sitä koskevan lainsäädännön. Pirkanmaan pelastuslaitoksella on toiminnassaan palvelutasopäätös, mikä ohjaa pelastustoimen toimintaa.

Teknisen palvelun tavoitteet perustuvat kuntastrategiaan ja MAL- sopimukseen. Teknisen palvelun tavoitteita ohjaavat myös Tampereen kaupunkiseudun kävelyn- ja pyöräilyn kehittämissuunnitelma, rakennesuunnitelma, liikennejärjestelmäsuunnitelma ja ilmastostrategia.

Kehittämiskohteet 2022

Ympäristön viihtyisyyden lisääminen
Palvelukeskusalueen saattaminen loppuun
Kevyenliikenteen kehittämissuunnitelman loppuun saattaminen
Seutuyhteistyöhön osallistuminen
Energiatehokkuuden parantaminen

Toiminnalliset tavoitteet:

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2022	Arviointikriteeri (mittari)
Vetovoimainen ympäristö ja turvallinen liikkuminen	Ympäristön viihtyisyyden lisääminen palvelukeskusalueella.	Palvelukeskusalueen loppuun saattaminen on tehty
Vetovoimainen ympäristö ja turvallinen liikkuminen	Ympäristön viihtyisyyden lisääminen	Ympäristön viihtyisyyden suunnitelma tehty ja toteutuksessa
Vetovoimainen ympäristö ja turvallinen liikkuminen	Ympäristön viihtyisyyden lisääminen	Kaava-alueiden konseptointien toimenpiteet ajastettu tuleville vuosille

Tehokkuustunnusluvut:

Tehokkuus tunnusluvut	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
kaavateiden hoito (€/m)	1,62	*	1,7	1,7	1,7
Rakennusten energian kulutus (kwh/m3)	485	*	480	450	440
viheralueiden hoito (€)	58048	*	58 000	58 000	58 000
Katuvalojen energiankulutus (€/ kpl)	22,3	*	15	15	15

Informatiiviset tunnusluvut:

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Kaavatiet (km)	34,41	*	37,31	37,31	37,31
Kevyenliikenteen väylät (km)	9,46	*	9,71	9,71	9,71
Kiinteistöjen määrä (kpl)	26	*	24	24	24
Kiinteistöjen lämmitettävä tilavuus (m3)	98 676	*	95926	95926	95926
Leikkikentät, uima- ja venerannat ja ulkoliikuntapakat (kpl)	20	*	21	21	22
Katuvalojen määrä (kpl)	1230	*	1250	1270	1270

Kiinteistöjä koskevien vikailmoitusten määrä	529 kpl	*	500	490	480
Kaavateitä koskevien vikailmoitusten määrä	105 kpl	*	100	90	80

* Tunnuslukua ei ole ennen mitattu, tai pohjatiedot tunnuslukua varten eivät ole vielä saatavilla. Tunnusluvut lasketaan vuodesta 2020 lähtien. Aiempia vuosia ei lasketa takautuvasti.

Henkilöstö	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Tekniset palvelut			
Vakituiset	8	7	7
Määräaikaiset	0,5	0,5	0,5

5.5 RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

5.5.1 Rakennusvalvonta, yksityistiet ja ympäristönsuojelu

LT71 Rakennusvalvonta ja ympäristö	TP 2020	TA+MU 2021	Esitys 2022	Muutos%	SU 2023	SU 2024
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	0	-285 333	-374 226	31	-379 156	-379 156
TOIMINTAKATE	0	-182 833	-271 418	49	-276 348	-276 348

Vastuuhenkilö: Rakennustarkastaja

Toimintaympäristö:

Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu hoitavat toimialueeseensa kuuluvia lakisääteisiä viranomaistehtäviä. Lisäksi toimintaympäristöön kuuluu yksityistie- ja silta-avustukset. Rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluviranomaisena kunnassa toimii rakennus- ja ympäristölautakunta.

Rakennusvalvonnan tavoitteina on edistää kestävä, terveellistä ja turvallista rakentamista mahdollistamalla rakennusten elinkaaren aikaisia energiankäyttöratkaisuja, ohjeistaa parempaan kosteudenhallintaan ja luoda mahdollisimman laaja rajapinta hankkeeseen ryhtyvien ohjaukseen. Yksityistielaisissa kunnalle määrättyjä tehtäviä hoitaa rakennusvalvonta yhdessä rakennus- ja ympäristölautakunnan kanssa.

Rakennusvalvonnan toiminta painottuu erityisesti ennakkoneuvontaan lupamenettelyn ja suunnittelun alkuvaiheessa (kaavat, rakennustapaohjeet) sekä suunnittelun (suunnitelmat, asiakirjat, lausunnot) ja valvonnan (työnjohdon pätevyysvaatimukset) laadun varmistamiseen

Ympäristönsuojelun tavoitteena on edistää kestävästi kehittyvää, terveellistä, viihtyisää sekä luontosuhteitaan monimuotoista luonnonympäristöä panostamalla lupa- ja valvontatehtäviin sekä toteuttamalla pitkän aikavälin ympäristönsuojelun edistämissuunnitelmaa. Ympäristönsuojelun viranhaltijatehtäviä hoitavat sopimusperusteisesti Lempäälän kunnan ympäristönsuojelun viranhaltijat

Painopistealueet:

Tavoite on edistää kestävä, terveellistä ja turvallista rakentamista tarkastelemalla rakennusten elinkaaren aikaisia energiankäyttöratkaisuja ja luoda mahdollisimman laaja rajapinta hankkeeseen ryhtyvien ohjaukseen

Ympäristönsuojelun kehittämiskohteita suunnitelmakaudella ovat pitkän aikavälin edistämissuunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen, josta painopisteenä luonnon monimuotoisuuden edistäminen ja kuluttajien neuvonta energia- ja jätevesiasioissa. Muita painopisteitä suunnittelukaudella ovat vesihuoltolaitoksen liittymättömien kiinteistöjen valvonta ja osallistuminen kestävä liikunnan kampanjaan.

Toiminnalliset tavoitteet:

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2022	Arviointikriteeri (mittari)
Et ole yksin	Kunta tarjoaa laadukkaan asiakaskokemuksen	Asiakastyytyväisyyskysely on tehty. Tavoitteena tyytyväisyyden kasvu arvosanaan 7,5
Vetovoimainen ympäristö ja turvallinen liikkuminen	Kestävän ja vähähiilisen yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän edistäminen	Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman edistämisen ja toimenpideohjelmien päivitykset vuosille 2023-2027 on tehty

Tehokkuustunnusluvut:

Tehokkuus tunnusluvut	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Kustannukset (rakennusvalvonta, asuinrakennuslupa) €/ m ²	12,24	*	*	*	*
Nettomenot €/ asukas	-41 €/asukas	-40 €/asukas	-45 €/asukas	-45 €/asukas	-45 €/asukas
Yksityistieavustukset €/km	*	*	*	*	*

Informatiiviset tunnusluvut:

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Rakennus-valvonta					
Rakennus- ja toimenpideluvat	148	150	150	150	100
Jatkoajat	9	30	30	30	30
Ilmoitukset	8	50	50	50	50
Katselmukset	232	300	300	300	200
Poikkeaminen / suunnittelutarve	6	15	15	15	10
Lausunnot	15	15	15	15	15
Valmistuneita uusia asuinrakennuksia kpl	Pientalot 9 Rivitalot 3	10	10	10	7
Kunnalle ilmoitetut yksityistiet	116	116	116	116	116
Kunnossapitoavustusta saavat tiekunnat	105	105	105	105	105
Ympäristön-suojelu					

Lausunnot rakennus- ja toimenpide-lupa-hakemuksiin	46	55	40	40	40
Ympäristö- ja maan-aineslupapäätösten määrä vuodessa	1	1	1	1	1
Rekisteröitävien toimintojen (jäte laki ja ympäristön suoje-lu-laki) käsittelyn lukumäärä	1	1	1	1	1
Vesihuollon toiminta-alueiden jälkiliittyneiden määrä.	*	5	3	3	3
Valvontaohjelman mukaisten valvontakäyntien määrä	7	7	7	7	7

* Tunnuslukua ei ole ennen mitattu, tai pohjatiedot tunnuslukua varten eivät ole vielä saatavilla. Tunnusluvut lasketaan vuodesta 2020 eteenpäin.

Henkilöstö	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Rakennusvalvonta (vakituiset)	1,3	1,7	2,7
Ympäristönsuojelu (vakituiset)	0,7	0,7	1

6 INVESTOINTIOSA

6.1 Investointisuunnitelma

INVESTOINNIT		eur	eur	eur	eur	eur
	Hanketyyppi	Kokonaisk ustannusa rvio	TAM 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Muut pitkävaikutteiset menot						
Mt 301 Keihonen-Kilpala maantien parantaminen, kunnan osuus	korvausinvestointi					
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä			0	0	0	0
Osakkeet						
Keskuspuhdistamo Oy:n SVOP	laajennusinvestointi	-120 980				
Tavase						
Sarastia Oy						
Metsäliitto Osuuskunta						
Osakkeet yhteensä			0	0	0	0
Maa- ja vesialueet						
Maa-alueet	uusinvestointi		-1 320 500	0	0	0
Maa-alueet (myyntihinnat, sis. myyntivoiton)	uusinvestointi					
Maa-alueet (tasearvo)			100 000			
Maa-alueet yhteensä			-1 220 500	0	0	0
Kiinteistöhankeet						
Narvan koulu		-100 000		-40 000	-30 000	-30 000
Terveysasema		-95 000	-40 000	-55 000		
Myytävät kiinteistöt		52 891				
Vesilahden kirjasto Lähde				-50 000		
Yhtenäiskoulu		-330 000	-50 000	-60 000	-50 000	-30 000
Ylämäen koulu		-261 240		-50 000	-75 000	-85 000
Satumetsän päiväkot		-40 000		-10 000	-20 000	-10 000
Palvelutalo Vesauskoti		-10 000		-10 000		
Peiponpellon päiväkot		-70 000		-40 000	-30 000	
Valokuituliittymät		-10 000	-10 000			
Kaakilanmutka yrityshalli		-2 000 000		-2 000 000		
Torin rakennukset		-200 000		-200 000		
Kiinteistöhankeet yhteensä			-100 000	-2 515 000	-205 000	-155 000
Kaavateiden rakentamiskohteet (15% menojäännös)						
Heinätien jatko		-20 000	-20 000			
Järvenrannan maankäyttösopimukset (mukaan lukien Jyrkkätie)		-220 000		-20 000	-200 000	
Kaakilanmutkan yritystontit		-60 000	-30 000	-30 000		
Kaavateiden päällystäminen	korvausinvestointi		-50 000	-80 000	-50 000	
Kalalahden yritysalue kunnallistekniikka/tiet		-440 000		-400 000		
Kiiskan ja Kalsinalueen kunnallistekniikka/tiet		-60 000	-60 000			
Kuusistontien infra		-220 000		-20 000	-200 000	
Lammasniemen ja lähialueiden rakentaminen		-260 000	-100 000		-250 000	
Metsämantereen alue		-600 000	-200 000	-600 000		
Palvelukeskusalueen kunnallistekniikka		-300 000		-150 000		
Tievalaistus	laajennusinvestointi	-120 000	-30 000	-40 000	-30 000	
Veikkolanrinteen kunnallistekniikka/tiet		-32 008				
Ämmänhaudanmäki/kaavatiet	laajennusinvestointi	-753 267	-400 000	-60 000		
Petäjärinteen ja kielonrinteen tien korjaus + alueen		-200 000		-200 000		
Peltotie - Arvintie kevyenliikenteen väylä		-100 000		-100 000		
Kevyenliikenteen väylän suunnittelu Lempäälään		-150 000		-150 000		
Kaavatiet yhteensä			-890 000	-1 850 000	-730 000	0

	Hanketyyppi	Kokonaisk ustannusa rvio	TAM 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Puistot, leikkikentät ja muut yleiset alueet						
Anttilanvuoren pururadan kunnostus		-20 000				
Anttilanvuoren pururadan kunnostus						
Kirjaston pihan päällystäminen, kivetys ja asfaltti		-30 000				
Lammasniemen vierasvenelaituri		-13 000				
Narvan uimarannan kunnostaminen		-10 000	-10 000			
Palvelukeskusalueen tori ja puisto		-110 000	-50 000	-60 000		
Pappilan pellon pohjan tasaaminen						
Ulkoalueiden perustaminen						
Leikkivälineet		-40 000		-40 000		
Narvan venelaituri		-10 000		-10 000		
Vatajan kaatopaikan laajentaminen		-10 000				
Puistot, leikkikentät ja muut yleiset alueet yhteensä			-60 000	-110 000	0	0
Vesihuoltolaitos						
Järvenrannan maankäyttö sopimukset (mukaan lukien Jyrkkätie, vesi- ja viemäri)		-110 000		-10 000	-100 000	
Jätevesipumppaamot			-20 000	-20 000	-20 000	
Kaakilanmutkan yritystontit		-15 000	-15 000	-30 000		
Kalalahden Rimmintien asuinalue, tiet, kunnallistekniikka		-10 000				-10 000
Kalalahden yritysalue kunnallistekniikka (vesi ja viemäri)		-220 000		-200 000		
Kiiskan ja Kalsin alueen kunnallistekniikka (vesi ja viemäri)		-40 000	-40 000			
Kunnan osuus Savelan metsäselän kunnallistekniikasta (Vesi- ja viemäri)		-200 000				
Kuusistontien kunnallistekniikka (vesi ja viemäri)		-110 000		-10 000	-100 000	
Lammasniemen kunnallistekniikka (vesi ja viemäri)		-170 000	-100 000		-160 000	
Metsämantereen alue		-400 000	-200 000	-400 000		
Viemäriverkoston saneeraus				-100 000	-100 000	-100 000
Vesijohtoverkoston saneeraus				-20 000		
Muut/kunnallistekniikka			-30 000	-60 000	-30 000	
Palvelukeskusalueen kunnallistekniikka (vesi ja viemäri)		-80 000		-30 000		
Siirtoviemäri		-665 205	-73 200	-73 200	-61 000	-67 100
Veikkolanrinteen kunnallistekniikka (vesi ja viemäri)						
Vesihuollon mittarit			-20 000			
Vesihuollon paikallisautomaation uudistaminen		-55 678				
Vesihuollon paikallisautomaation		-85 228				
Vesi- ja viemärintyhteys Kurjen tilalle						
Ämmänhaudanmäki/kunnallistekniikka (vesi- ja viemäri)	laajennusinvestointi		-200 000	-60 000		
Vesihuoltolaitos yhteensä			-698 200	-1 013 200	-571 000	-177 100
Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä			-1 648 200	-2 973 200	-1 301 000	-77 100
Koneet ja kalusto						
Mönkijä	korvausinvestointi					
Koneet ja kalusto yhteensä			0	0	0	0
Investoinnit yhteensä, netto			-2 968 700	-5 488 200	-1 506 000	-232 100

6.2 Investointien sitovuustasot

Investointien sitovuustasot ovat seuraavat:

Investointihanke	Sitovat eurot
Muut pitkävaikutteiset menot	0
Osakkeet	0
Maa- ja vesialueet, ostot	0
Maa- ja vesialueet, myynnit (tasearvo)	0
Kiinteistöhankeet	-2 515 000
Kaavateiden rakentamiskohteet	-1 850 000
Puistot, leikkikentät ja yleiset alueet	-110 000
Vesihuoltolaitos	-1 013 200
Koneet ja kalusto	0

6.3 Investointien perustelut

Kiinteistöhankeet

Narvan koulu: PTS:n mukaiset kiinteistön korjaushankkeet: IV- automaation saneeraus, puuosien huoltomaalaus

Terveysasema: Turvallisuuspalaverin mukaisten toimien toteuttaminen 2021-2022, Automaation uusiminen, lukituksen uusiminen 2022

Yhtenäiskoulu: Auditorion esitystekniikka, pintaremonttien aloittaminen yläkoulun vanhalla puolella, vesikaton kunnostus

Ylämäen koulu: PTS:n mukaiset kiinteistön korjaushankkeet: Automaation saneeraus, lukituksen uusiminen, puuosien huoltomaalaus

Satumetsän päiväkotit: Automaation saneeraus

Palvelutalo Vesauskoti: Automaation saneeraus

Peiponpellon päiväkotit: Automaation saneeraus

Torin rakennukset: Torin kioskin ja esiintymislavan suunnittelu ja toteutus

Kirjasto Lähde: Kirjaston aurinkoenergia ja kokoustilan akustiikan parannus.

Kaakilanmutkan yrityshalli: Hallintopalveluiden kiinteistöinvestointi. Kaakilanmutkassa on kolme yritystonttia, joille pyritään vuoden 2022 aikana luomaan ajanmukaisia ja toimivia tiloja yritysten käyttöön. Elinvoimapalvelut ovat kartoittaneet kunnan yritystilojen määriä ja tarve uusille tiloille on suuri. Toimivat ja tarkoituksenmukaiset yritystilat mahdollistavat uusien yritysten sijoittumisen kuntaan ja antavat toisaalta myös kunnan nykyisille yrittäjille mahdollisuuksia kasvuun.

Kaavateiden rakentamiskohteet ja vesihuoltolaitos

Kaakilanmutkan yritystontit: Kaakilanmutkan yritystonttien kunnallistekniikka

Kaavateiden päällystäminen: Vuosittainen kaavateiden päällysteiden uusiminen ja asemakaava-alueiden teiden päällystäminen

Kalalahden Rimmintien asuinalue, tiet, kunnallistekniikka: Koskenkylässä sijaitsevan asuinalueen kunnallistekniikka suunnitellaan vuoden 2024 aikana ja alue toteutetaan 2025

Kalalahden yritysalue kunnallistekniikka/tiet: Koskenkylässä sijaitsevan yritysalueen kunnallistekniikan suunnittelu toteutetaan 2020 vuoden aikana. Alueen rakentaminen 2022.

Kuusistontien infra: Järvenrannan asemakaava-alue, Kuusistontie, Vaskitie. Vihniäntien varressa lähellä Ämmänhaudanmäkeä. Suunnittelu on tarkoitus tehdä vuoden 2022 aikana ja toteutus 2023.

Lammasniemen ja lähialueiden rakentaminen: Kohteen suunnittelu ja toteutus riippuu kaavan valmistumisesta. Varaudutaan suunnittelemaan ja rakentamaan 2023.

Metsämantereen alue: Uuden kaava-alueen kunnallistekniikan suunnittelu ja rakentamisen aloittaminen. Rakentamisen on tarkoitus olla valmiina 2022.

Palvelukeskusalueen kunnallistekniikka: Huhtatien loppuunsaattaminen

Tievalaistus: Vuosittainen tievalaistuksen korjaus ja led-valojen asennus

Ämmänhaudanmäki: Ämmänhaudanmäen kunnallistekniikan jatko. Koulutien, Mustikkapolun ja Puolukkapolun rakentaminen. Teknisen lautakunnan päätöksen mukaisesti työn aloitus 2021 ja valmis Q1 2023.

Järvenrannan maankäyttösopimukset (mukaan lukien Jyrkkätie): Suomalantien vieressä oleva asemakaava. Kunnallistekniikan suunnittelu on tarkoitus toteuttaa 2022 ja kunnallistekniikka on suunniteltu rakentuvan 2023.

Petäjärinteen ja kielonrinteen tien korjaus: Teiden levennys/korjaus kaavatie leveydeksi.

Peltotien - Arvintien kevyenliikenteenväylä: Toteutetaan asemakaavassa oleva varaus kevyenliikenteen väylälle mikä yhdistää Peltotien ja Arvintien

Muut/kunnallistekniikka: Yllätykselliset investointitarpeet (vesihuollon putkirikko, jossa korjataan yli 6 m putkea ja laitetaan venttiili)

Jätevesipumppaamot: Pumppaamoiden saneerausten investointi

Viemäriverkoston saneeraus: Vuotovesiselvityksen mukaisten viemäriverkoston saneeraustoimenpiteiden aloittaminen

Vesijohtoverkoston saneeraus: Vesihuoltoverkoston saneeraussuunnitelman teko

Siirtoviemäri: Vesilahden osuus keskuspuhdistamon siirtoviemäristä

Kevyenliikenteen väylän suunnittelu Lempäälään: Mal-rahoituksen mukainen kevyenliikenteen väylän suunnittelu Vesilahti- Lempäälä.

Puistot, leikkikentät ja muut yleiset alueet.

Palvelukeskusalueen tori ja puisto: Palvelukeskusalueen torin ja puiston ympäristön loppuunsaattaminen valmiiksi.

Leikkivälineet: Uusien leikkivälineiden tilaaminen / Vanhojen korjaaminen

Narvan venelaituri: Narvan vierasvene laiturin jatkaminen.

Muut pitkävaikutteiset menot:

Mt 301 Keihonen-Kilpala maantien parantaminen, kunnan osuus: Ei euromääräistä varausta investoinnille. Investointi saattaa tulla aiheelliseksi, jos valtio lähtee edistämään maantien loppuosuuden parantamista.

6 RAHOITUSLASKELMA

Rahoituslaskelma	TP 2020	TAM 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate (+/-)	3 087 018	395 669	528 463	562 629	1 664 030
Tulorahoituksen korjaukset (+/-)	-96 998	-150 000	0	0	0
Investointien rahavirta					
Investointimenot (-)	-1 348 488	-2 968 700	-5 488 200	-1 506 000	-232 100
Rahoitusosuudet investointimenoihin	4 000	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	113 285	250 000	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 758 817	-2 473 031	-4 959 737	-943 371	1 431 930
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset (+/-)	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	7 500 000	2 500 000	6 000 000	2 000 000	2 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 096 666	-1 290 000	-1 486 666	-1 603 333	-1 386 666
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-10 000 000	0			
Muut maksuvalmiuden muutokset (+/1)	760 919	0			
Rahoituksen rahavirta	-2 835 747	1 210 000	4 513 334	396 667	613 334
Vaikutus maksuvalmiuteen	-1 076 930	-1 263 031	-446 403	-546 704	2 045 264
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.	2 497 990	1 234 959	788 556	241 852	2 287 116
Rahavarat 1.1.	3 574 919	2 497 990	1 234 959	788 556	241 852

Rahoituslaskelman sitovat erät ovat antolainaus, lainanlyhennykset (pitkäaikaisten lainojen vähennys) ja pitkäaikaisten lainojen lisäys.

Lyhytaikaisten lainojen muutosta ei esitetä sitovana eränä, koska lyhytaikaisen lainan tarkoitus on mahdollistaa joustava kassalainan otto tilanteessa, jossa kunnan kassa on heikko. Tilanteita on vaikea ennakoida, sillä kassatilanteeseen vaikuttaa mm. verotilitysten vaihtelu.

7 TALOUSARVION TULOSLASKELMA

TULOSLASKELMA ulkoinen	TP 2020	TA2021	Esitys 2022	Muutos%	SU 2023	SU 2024
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	1 540 636	768 783	860 647	11,9	348 918	348 918
Maksutuotot	478 337	502 664	445 164	-11,4	450 164	455 164
Tuet ja avustukset	200 948	218 959	385 469	76,0	253 026	238 026
Muut toimintatuotot	710 300	929 269	1 242 549	33,7	1 242 549	1 242 549
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	2 930 221	2 419 675	2 933 829	21,2	2 294 657	2 284 657
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-6 522 894	-6 852 049	-7 460 064	8,9	-7 361 126	-6 523 695
Eläkekulut	-1 380 373	-1 447 890	-1 532 021	5,8	-1 514 881	-1 369 421
Muut henkilösivukulut	-179 635	-220 730	-236 250	7,0	-233 330	-206 810
Palvelujen ostot	-16 618 787	-17 284 551	-18 368 947	6,3	-3 252 922	-3 212 922
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 291 065	-1 264 126	-1 277 486	1,1	-1 260 386	-1 260 386
Avustukset	-583 056	-519 000	-549 000	5,8	-549 000	-509 000
Muut toimintakulut	-331 452	-331 860	-310 060	-6,6	-307 360	-307 360
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-26 907 262	-27 920 206	-29 733 828	6,5	-14 479 005	-13 389 594
TOIMINTAKATE	-23 977 041	-25 500 531	-26 799 999	5,1	-12 183 618	-11 104 207
Verotulot	17 941 545	18 056 000	19 659 070	8,9	11 058 000	11 168 000
Valtionosuudet	9 149 888	8 007 000	7 771 608	-2,9	1 835 730	1 750 975
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	5 668	100	100		100	100
Muut rahoitustuotot	86 841	28 600	51 728	80,9	41 176	28 600
Korkokulut	-71 892	-94 500	-50 500	-46,6	-94 500	-94 500
Muut rahoituskulut	-47 992	-101 000	-103 544	2,5	-94 259	-84 938
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT YHT.	-27 374	-166 800	-102 216	-38,7	-147 483	-150 738
VUOSIKATE	3 087 018	395 669	528 463	33,6	562 629	1 664 030
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunn.mukaiset poistot	-1 521 697	-1 521 536	-1 521 536		-1 620 336	-2 140 336
TILIKAUDEN TULOS	1 565 321	-1 125 867	-993 073	-11,8	-1 057 707	-476 306
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	39 122	39 100	39 100		39 100	39 100
Varausten lis.(-)tai väh.(+)						
Rahastojen lis.(-) tai väh.(+)						
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	1 604 443	-1 086 767	-953 973	-12,2	-1 018 607	-437 206

8 TALOUSARVION YHDISTELMÄ

Käyttötalousosa	TA 2022
Tarkastuslautakunta	-15 500
Hallintopalvelut	-1 770 869
Sosiaali- ja terveyspalvelut	-15 076 737
Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut	-9 388 591
Vapaa-ajan palvelut	-675 814
Tekniset palvelut	284 430
Vesi- ja viemärlaitos	114 500
Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu	-271 418
Tuloslaskelmaosa	TA 2022
Verotulot	19 659 070
Valtionosuudet	7 771 608
Rahoitustulot ja -menot	-102 216
Tilinpäätössiirrot	39 100
Investointihanke	TA 2022
Muut pitkävaikutteiset menot	0
Osakkeet	0
Maa- ja vesialueet, ostot	0
Maa- ja vesialueet, myynnit (tasearvo)	0
Kiinteistöhankeet	-2 515 000
Kaavateiden rakentamiskohteet	-1 850 000
Puistot, leikkikentät ja yleiset alueet	-110 000
Vesihuoltolaitos	-1 013 200
Koneet ja kalusto	0
Rahoitusosa	TA 2022
Antolainauksen muutos	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 486 666
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 000 000